

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Seim-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392.

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znana mesečno 30 din
Za tuzemstvo 50 din

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Nekaj ugotovitev

Ko je v začetku tega mesca minister dr. Kulovec v Celju proglasil potrebo političnega pomirjenja, je bila ta njegova pobuda povsod s simpatijo sprejeta. Utemeljitev, da živimo v času, ko so v ospredju najvažnejši življenjski interesi našega naroda in naše države, in da je zato dolžnost nas vseh, združiti vse pozitivne sile v naporu za ohranjanje naše svobode in izgraditev naše države, je tako prepričljiva, da se ji nikdo ne more protiviti. Zato je imel g. minister prav, ko je bil soboto v Mariboru ugotovil, da je bil njegov tozadevni celjski govor v vsej državi prijazen sprejet. Tudi naš list je sugestije dr. Kulovca simpatično obravnaval in prejšnjo nedeljo je spregovoril na seji banovinskega odbora JNS sigurno v imenu vseh naprednih Slovencev minister Pucelj z govorom, ki je bil prežet lojalnega razumevanja za celjska izvajanja predsednika slovenske JRZ. Smatraty smemo torej, da sta si obe glavni politični organizaciji v Sloveniji v načelu složni ne le, kar se tiče političnih odnošajev v naši ožji domovini, temveč v celi državi, saj sta obe stranki tudi sami vsedržavni organizaciji.

Nesporno bi bila vsaka nadaljnja razprava odvisna, ako bi ne bilo soglasja o potrebi političnega pomirjenja. Toda ravno tako nedvomno je, da je dosega pomirjenja prvenstveno praktičen problem. Da se pomirjenje omogoči, da se ustvari možnost medsebojnega dopolnjevanja vseh pozitivnih sil našega naroda, za to je treba poiskati realne osnove in taktično pravilno pot. V tem oziru je dopustil celjski govor dr. Kulovca različne razlage. Ljubljansko glasilo JRZ je v svojem komentarju naznačilo, kako si ono predstavlja dosega pomirjenja. Po »Slovenčevem« mnenju naj se opozicija podredi volji vladajoče stranke in prizna njene odločitve v vprašanih naših narodnih in državne politike za merodajne, pa bo pomirjenje doseženo.

Banovinski odbor JNS se je držal stvarnosti. V okviru svoje kompetence se je omejil na vprašanje, v kolikar se da reševati na domačem ozemlju. Poudaril je sicer svoje prepričanje, da je koncentracija narodnih sil za vso državo danes neobhodno potrebna, toda to je, razume se, problem, ki se ne rešuje z razgovori v Ljubljani. Govor g. Pucelja je ostal na realnih tleh in je imel pred očmi v glavnem položaj napredne opozicije v Sloveniji. Ta napredna opozicija — in vsakdo ve, da ona nima nič opraviti s katerimkoli razdornimi elementi — je napram vsem narodnim in državnim vprašanjem pozitivno orientirana. Njo so dostikrat napadali, da je v svoji nacionalni doslednosti preradikalna, in njena brezpogojna vdanost jugoslovenski ideji je neredko bila predmet očitka, da je premalo slovenska. Vse, kar napredni in nacionalni Slovenci premorejo, služi narodu in državi misli in je v najlepšem smislu besede konstruktivno in pozitivno. O tem pač ni mogoča nobena diskusija. Poziv, da moramo danes vsi imeti pred očmi splošni državni in narodni interes, je kot splošno načelo utemeljen, pogrešno pa bi bilo, ako bi kdo smatral, da ga je treba še posebej nasloviti na napredne in nacionalne elemente v Sloveniji.

Kje so torej elementarni pogoji za politiko pomirjenja? Ne v tem, da opozicija dvigne roke pred stranko, ki je na oblasti, temveč v tem, da se ji prizna njena naravna funkcija v javnem življenju. Dobiti mora pravico kritike in mora biti enakopravna. Vsi vemo, kaj ta beseda pomeni. O tem razpravljati bi se reklo nositi vodo v morje. Kar je dovoljeno eni stranki, ne sme biti prepovedano drugi in kdor zahteva spoštovanje za svoje politične nazore ter priznanje, da po svoji najboljši vesti dela za narod in državo, ta ga ne more odrekati drugače mislečim in ne sme političnega nasprotnika z besedo in dejanjem preganjati kot izdajalca narodnih interesov. Kadar se bodo odnošaji med vladajočo stranko in organizirano opozicijo ustvarili na tej zdravi podlagi, potem bo preko noči nastalo pomirjenje, ki ga vsi želimo. Morebitno sodelovanje pri posameznih važnih splošnih nalogah se razvije iz take situacije po praktični potrebi, kadar jo uvidita obe strani.

Ali smo po mariborskem govoru g. dr. Kulovca bližje taki realni rešitvi postavljenega problema? Ne bomo se spuščali v polemiko in vemo, da se mora pred strankarskim forumom beseda včasih prilagoditi tradiciji. Glavno je le, da se jedro smisla ne izgubi. G. minister Kulovec ima prav, ako smatra, da je odveč razpravljati o tem, ali je JRZ danes večinska stranka ali ne. Res je, da politično organizirani napredni Slovenci tega za se ne morejo trditi. Zadnje normalne

Nemško - grški odnosi nespremenjeni

Turško-bolgarski pakt o prijateljstvu in nenapadanju je še vedno glavni predmet pozornosti presenečene svetovne javnosti — Splošno ugodno tolmačenje pakta za razvoj položaja na Balkanu

Bern, 19. febr. p. V Berlinu uradno demantirajo vesti, češ da je v ponedeljek nemška vlada poslala grški vladi zahtevo, da naj ustavi sovražnost proti Italiji. Demanti poudarja, da ni Nemčija postavila nobenih pogojev za mir med Italijo in Grčijo, ali sporečila, da bo v primeru odklonitve teh zahtev energično nastopila proti Grčiji. Nadalje naglašajo, da so odnosi med Nemčijo in Grčijo nespremenjeni.

New York, 19. febr. s. (Columbia B. S.) Na uradnih mestih v Atenah so danes zanikali vesti, da bi bila Nemčija že napravila kakršenkoli pritisk na grško vlado, da naj sklene mir s Italijo. V grških uradnih krogih obenem izjavljajo, da je Grčija v vsakem primeru odločena nadaljevati vojno proti Italiji ter izražajo tudi prepričanje, da turško-bolgarska deklaracija nikakor ni spremenila obveznosti pogodb, ki obstoje med balkanskimi državami.

Filov o pomenu ankarske pogodbe

Sofija, 19. febr. AA. Predsednik vlade Filov, je podal danes v narodnem sobranju o bolgarsko-turški deklaraciji naslednjo izjavo:

Gospodje narodni poslanci! Vam je znano, da so med Turčijo in Bolgarijo zmemor obstojali najbolj prijateljski odnošaji, ki so bili potrjeni tudi l. 1923., ko je bil podpisan prijateljski pakt med obema državama. Bilo je čisto naravno, da sta obe vladi v teh težkih časih poiskali nov način, da bi izrazili svoje vzajemne odnose. V ta namen so se začeli razgovori, ki so potekali v duhu medsebojnega zaupanja in iskrenosti in ki so privedli do objave znane deklaracije.

Gospodje narodni poslanci! Mislim, da moram v imenu bolgarske vlade poudariti globoko zadovoljstvo vseh nas nad dosegi teh rezultatov. Okrog te deklaracije se plečejo razni in nasprotujoči si komentarji. Za nas je pred vsem važno, da poudarimo, da je to nov dokaz miroljubne politike, ki jo vodi bolgarska vlada. Vlada je smatrala, da moram posebej izjaviti, da je odločena to politiko izvajati tudi v bodoče. V duhu te deklaracije in v duhu besedila njenega prvega člena ponovno izjavlja bolgarska vlada, da Bolgarija nima namena nikogar ogrožati in da ostane temelj bolgarske zunanje politike to, da se bo izognila slehernega napada. Srečen sem, ko lahko ugotovim, da je to našo politiko dobro razumela tudi turška vlada in smo na ta način mogli prispevati k utrditvi naših prijateljskih odnošajev. Ne dvomim, da bo ta deklaracija naletela tudi na vaše splošno odobravanje.

Kaj piše nemški...

Berlin, 19. febr. AA. (DNB.) Nemški tisk piše, da je turško-bolgarska izjava o prijateljstvu in o nenapadanju važno in pomembno sredstvo za novo mirno življenje in življenjski red na Balkanu. Listi vidijo namreč v tem dokumentu zlasti činitelja, ki je preprečil angleške načrte o neredih in motnjah v jugovzhodni Evropi. Z zadovoljstvom ugotavljajo, da je izjava o prijateljstvu med Turčijo in Bolgarijo odstranila vir neredov in da je bil storjen korak naprej za ureditve našega kontinenta.

»Berliner Börsen Zeitung« pravi, da je ta izjava neprijetno presenečenje za vse one, ki so vedeli, da se bo grški primer lahko ponovil na Balkanu. Zopet se je ponesrečil en angleški načrt, piše glasilo narodnosocialistične stranke in pravi, da je bolgarsko-turška izjava temelj za medsebojno sodelovanje in varnost med obema državama. Ta pogodba je tudi varna podlaga za bodoči razvoj, ki bo Turčiji zavaroval položaj, na katerem bo lahko igrala veliko vlogo kot sosedja jugovzhodne Evrope.

»Berliner Lokal-Anzeiger« piše, da je ta sporazum zmaga vseh tistih, ki hočejo obnoviti red. Za Nemčijo je ta izjava pozitivni doprinos za vzpostavitev reda v jugovzhodni Evropi. Izjava se popolnoma strinja z naporom držav ost za ohranitev mira v tem delu Evrope. Zlasti pa je po-

volitve so bile pred 14 leti. Vodila jih je Vukičevićeva vlada blejskega pakta in znano je, da opozicija, v kateri so bili poleg Hrvatov tudi napredni Slovenci, rezultata teh volitev ni priznala. A tudi če ga vzamemo kot realno osnovo, je dejstvo, da takratna SLS pri volitvah 11. septembra 1927 ni mogla zbrati za svoje kandidate več ko dobro tretjino (točno 38%) volilnih upravičencev, čeprav je imela v rokah vso oblast v Sloveniji. Pri vseh prejšnjih volitvah je bilo razmerje za njo še slabše. To sporno vprašanje bo torej treba še presoditi. Kar pa se tiče »zgodovinske legitimacije« v odločilnih časih, se spominjamo na dobo 1917-18. Takrat smo si Slovenci kot vrhovno vodstvo svoje domače politike ustanovili Narodni svet, ki je izključil vsako enostransko strankarsko ingerenco ter si je v osebi Ivana Hribarja izbral svojega predsednika brez ozira na strankarsko pripadnost.

Brez ozira na vprašanje večinske legitimacije pa je povsem pravilno, če

membrno, da so se na ta način zboljali odnošaji med Bolgarijo in Turčijo in to tem bolj, ker je Anglija tod razvila največjo delavnost in je tako nastalo veliko razburjenje med tema dvema državama, ki pa je sedaj splahnelo.

Rim, 19. febr. AA. (DNB.) V pristojnih italijanskih krogih menijo, da ima turško-bolgarska konvencija zelo velik političen pomen in da je zaradi tega treba pozdraviti razvoj turško-bolgarskih odnosov. Pozornost, izjavljajo v tukajšnjih krogih, s katero je bila v Rimu sprejeta objava te konvencije, ne more v nobenem primeru spremeniti stališča, ki ga bodo merodajni italijanski krogi zavzeli glede nadaljnjega razvoja dogodkov.

kaj francoski...

Pariz, 19. febr. j. (DNB.) Tudi v pariškem časopisju je našla sklenitev prijateljskega in nenapadnega pakta med Turčijo in Bolgarijo odmev, kakršnega zasluži po svoji važnosti. Na splošno sprejema pariško časopisje sklenitev pogodbe zelo ugodno.

»Matin« označuje turško-bolgarski pakt kot hud udarec za angleški vpliv na Balkanu, ki je zdaj praktično popolnoma izločen. List piše, da je na vsem balkanskem prostoru ostala zdaj le še Grčija pod angleškim vplivom. Turška diplomacija je s sklenitvijo prijateljske in nenapadne pogodbe z Bolgarijo prekrizala angleške načrte o razširjenju vojne na Balkan in bližnji vzhod. »Petit Parisien« pripominja, da bo turško-bolgarska prijateljska pogodba mnogo pripomogla k ohranitvi miru na Balkanu. »Paris Midu« je mnenja, da je bil na Balkanu s tem ustvarjen trajen mir.

...in ameriški tisk

New York, 19. febr. j. (AR.) Tudi danes se še ameriško časopisje mnogo bavi s podpisom turško-bolgarske nenapadne pogodbe. Listi objavljajo k temu obširne komentarje, katerih glavna sodba je, da sta k sklenitvi tega pakta mnogo več pripomogli Nemčija in Rusija, kakor pa Turčija in Bolgarija, na katere se pakt direktno nanaša. Večina listov izraža domnevo, da je mogoče iz sklenitve pakta sklepati, da je Nemčiji dejansko mnogo bolj lažje na tem, da se na Balkanu ohrani status quo, kakor pa da bi Balkan služil za jedrilošeno ozemlje za nove nemške vojaške akcije proti Veliki Britaniji. Listi nato analizirajo položaj, ki je s tem verjetno nastal na vzhodnem delu Sredozemskega morja ter na bližnjem vzhodu in ugotavljajo, da bo Velika Britanija zdaj tu potrebovala dodatnih vojaških sil.

Veselje v Turčiji

Carigrad, 19. febr. j. (AR.) Vest o sklenitvi nenapadne pogodbe med Turčijo in Bolgarijo so skoraj vsi turški listi objavili v posebnih izdajah in je bila tako v Carigradu, kakor tudi v Ankari sprejeta s silnim navdušenjem. Posamezni časopisi so objavili tudi svoje prve komentarje, katerih osnovna misel je, da pomeni novi pakt utrditev položaja ne samo obeh držav podpisnic, marveč tudi vseh ostalih balkanskih držav. Kar se tiče morebitnih posledic sklenitve pakta za Grčijo, izražajo nekateri listi nado, da bo Grčija zdaj morda bolj dovzetna za misel poravpave spora z Italijo.

Poslanec Dayer piše v listu »Isdam« med drugim: »Turčija je že dolgo časa stremela za tem, da bi prišlo med balkanskimi državami do solidarnega sodelovanja, s katerim bi se lahko uspešno zavarovale pred vojno nevarnostjo. Edina želja, ki je pri tem vodila Turčijo, je bila preprečiti, da bi Balkan postal instrument, ki naj bi služil kakšni tuji velebiti v pomoč pri ureditvi njenih načrtov. Novi ankarski pakt, ki ureja razmerje med Turčijo in Bolgarijo pomeni prvo etapo v ustvarjanju nove balkanske antante. Ako imajo nemške čete v Rumuniji samo defenzivno nalogo in nimajo v načrtu prehoda preko Bolgarije proti Grčiji, potem se lahko smatra, da je mir na Balkanu zjamčen.

pripada JRZ glede politike pomirjenja glavna in odločilna beseda, ker je oblast in s tem možnost praktičnega dela za pomirjenje v njenih rokah. G. dr. Kulovec je v Mariboru v imenu svoje stranke dejal: Hočemo biti lojalni in pravični. To je lepa in potrebna beseda. Ako se bo izvajala, potem se odpira pot h koristnim uspehom. G. minister je dodal zahtevo, da mora opozicija »podpirati večinsko stranko«. Ta zahteva bi se mogla napak razumeti. Res je sicer, da opozicija kot kritik in korektiv konec koncev res podpira vladajočo stranko, ker ji olajša odgovornost, ako vladajoča stranka pravilno ceni funkcije opozicije. Toda popolnoma pogrešno bi bilo gledati na vprašanje pomirjenja s stališča, kakor ga je tako preprosto obeležil »Slovenec« v svojem komentarju o celjskem govoru dr. Kulovca. G. minister je v ostalem govoril o pravici opozicije do kritike, kar na sebi izključuje njeno podrejenost volji vladajoče stranke.

List »Vatan« piše, da je prišel podpis turško-bolgarskega sporazuma za turška javnost povsem nepričakovano, in da je bil zaradi tega s tem večjem veseljem sprejet. Vsa turška javnost vidi v tem sporazumu jamstvo, da se bo tudi v bodoče v jugovzhodni Evropi ter na bližnjem vzhodu ohranil mir. Deklaracija Turčije in Bolgarije je neizpodbiten dokaz, da sta obe državi odločeni, odvrniti od Balkana vojno nevarnost. Podpisani pakt nikakor ni omejen na dvostransko obveznost, marveč služi tudi varnosti celokupnega balkanskega prostora. Navzlic temu pa bi bil zgrešen pretiran optimizem. Zavedati se je namreč treba, da se novi pakt v ničemer ne tiče obveznosti, ki jih je Turčija sprejela s pogodbami, ki jih je že poprej sklenila z različnimi državami in od katerih je novi pakt ne odvzema.

Poslanec Jalčin izraža v listu »Jeni Sahab« upanje, da vojna na Balkanu ne bo razširjena, ker določba pakta Bolgariji ne dovoljuje, da bi postala tranzitno ozemlje za nemško vojsko.

List »Tan« ugotavlja, da je turško-bolgarski pakt ohranil balkanskim državam mir ter zaradi tega zasluži hvaležnost ne samo obeh narodov, ki sta pakt podpisala, marveč tudi hvaležnost vseh ostalih balkanskih držav.

Anglija ni prekinila odnosov z Bolgarijo

London, 19. febr. s. (Reuter.) Angleški uradni krogi zanikajo kot povsem neosnovane vesti, ki so bile danes razširjene iz sovražnih virov, češ da je angleški poslanik včeraj posetil bolgarskega ministrskega predsednika Filova ter zahteval svoj potni list.

New York, 19. febr. s. (Columbia B. S.) Po poročilih iz nekaterih balkanskih pre-

stolic so bili v Bolgariji tudi še po podpisu bolgarsko-turške nenapadne izjave odrejeni novi vpoklici rezervistov. Zlasti je bilo opaženo, da so bili pozvani pod orožje vsi oni bolgarski rezervisti, ki obvladajo nemščino. Smatrayo, da naj bi ti služili kot tolmači za nemško vojsko, ki jo pričakujejo v Bolgariji.

Poročilo iz Sofije javlja davi, da v bolgarskih uradnih krogih označujejo kot povsem neosnovane vesti, da bi se Turčija in Bolgarija pogajali za umik svojih čet z medsebojne meje.

London, 19. febr. j. (AFI.) Diplomatski sodnik agencije AFI sodi, da ne more biti govora, da bi Grčija opustila vojno z Italijo, ker je pač zdaj želja Nemčije, da se čim hitreje poravnava italijansko-grški spor. Čeprav bi Turčija v bodoče smatrala, da ni vezana na intervencijo v primeru, da bi Nemčija napadla Grčijo preko bolgarskega ozemlja, ni računati, da bi mogla grško vlado tirati h kompromisni rešitvi. Na podlagi informacij iz verodostojnih diplomatskih virov se lahko trdi, da je grška vlada odločena za nadaljevanje borbe. Vse informacije ameriškega tiska, češ, da je Grčija s podpisom turško-bolgarskega pakta praktično že izločena iz evropske vojne, so brez podlage. Grčija se tudi dobro zaveda, da bi s kapitulacijo izgubila ne samo moralne dobrine, marveč bi tudi na ozemlju utrpela izgube. Nedvomno je, da bi morala Grčija v kakem kompromisnem miru prepuštili ne samo Bolgariji svobodni izhod na Egejsko morje, marveč tudi Nemčiji in Italiji vrsto važnih pomorskih in letalskih oporišč. Nadalje mora Grčija računati tudi s stališčem svoje sedanje pomočnice Velike Britanije, ki prav tako ne bi mogla mirno pristati na to, da bi Grčija s kompromisnim mirom ogrozila ne samo svoje interese, marveč tudi interese Velike Britanije.

Tipanje okrog miru

Japonska vlada vztraja pri izjavi, da ne bi odklonila posredovanja, ako bi se kdo obrnil nanjo

Tokio, 19. febr. j. (Domei.) Japonski informacijski urad je danes izdal izjavo, v kateri ponavlja včerajšnjo izjavo predstavnika japonske vlade, da je Japonska pripravljena prevzeti pobudo za posredovanje med državami, ki so zapletene v sedanjo vojno, ako bi bila povabljena k tomu od prizadetih držav. V nasprotnem primeru se seveda Japonska ne more spuščati v to vlogo niti nima namena igrati vloge posredovalca, ako tega prizadete države ne žele.

Pariz, 19. febr. j. (DNB.) Vest o pripravljenosti Japonske za posredovanje v evropski vojni je našla v tisku francoske prestolnice zelo živahen odmev. Listi objavljajo izjavo japonskega zunanjega ministra Macouke, da je Japonska pripravljena posredovati ne samo v evropski, marveč tudi v vsaki drugi vojni, ako bi bila za to pozvana, pod velikimi naslovi, vendar pa vesti ne dodajajo nobenih lastnih komentarjev.

Anglija odklanja

London, 19. febr. j. (Reuter.) Na včerajšnjo izjavo zastopnika japonske vlade, da je Japonska pripravljena posredovati v silerni vojni, ako bi bila k temu po-

vabljeni in ako bi bil položaj za posredovanje ugoden, izjavljajo v angleških službenih krogih, da Velika Britanija absolutno ni pripravljena na noben kompromis in da se bo borila naprej do končne zmage. Obenem izražajo svoje začudenje nad tem, da se zastopnik japonske vlade čuti upravičenega stavljati take ponudbe navzlic temu, da je angleški ministrski predsednik ob raznih prilikah že ponovno z vso odločnostjo naglasil, da v tej vojni ne more biti kompromisa.

Španija smatra, da še ni čas za to

Madrid, 19. febr. br. (SDA.) V španskih političnih in uradnih krogih je zbudila japonska ponudba za posredovanje med obema vojskujočima se taboroma veliko pozornost. V španskih merodajnih krogih izjavljajo, da je Španija tako po svojem geografskem kakor po svojem političnem položaju poklicana, da prevzame v danem primeru posredovalno vlogo v Evropi, vendar pa smatra, da ta trenutek še ni napočil. Kadar pa bo prišel čas za mirovno posredovanje, bo Španija brez dvoma igrala veliko vlogo. To se je pokazalo tudi že o priliki pogajanj za premirje s Francijo.

Letalska vojna na zapadu

Zaradi slabega vremena omejeno letalsko udejstvovanje

Berlin, 19. februarja. AA. (DNB.) Nemško vrhovno poveljstvo sporoča:

Borbena letala so izvedla včeraj v nizkem poletu uspešne napade na letališča, zbiranja čete, železniške naprave in kolone tovornih avtomobilov v južni in jugovzhodni Angliji. Z bombami so bili razrušeni hangarji in letala, ki so bila razvrščena na tleh. Prav tako so bile vržene bombe na več železniških postaj in železniških prog ter na dva vlaka med vožjo. Severno od Portsmoutha je bilo uspešno zadeto taborišče čet. Letala za dolge polete so bombardirala na Atlantskem morju zapadno od Irske neko veliko petrolejsko ladjo, ki je bila tako hudo poškodovana, da se lahko smatra za izgubljeno. Drugi uspešen napad je bil izveden na neko trgovsko ladjo vzhodno od Harwicka.

Oddečki nemškega letalstva so izvedli 18. februarja v Cirenaiiki nenavadno uspešen napad na Bengazi in so jugozapadno od El Agele razbili zbiranje čet in kolone tovornih avtomobilov.

Pretoklo nek sovražnik na letal niti nad nemškimi, niti nad zasledenim osamljenim. Včeraj zjutraj je bilo k pristanku prišlo eno sovražnikovo letalo, ki je poskušalo prodreti na zasledeno področje. Posadka je bila ujeta. Zgubili sta se dve nemški letali.

Berlin, 19. febr. j. (DNB.) V teku včerajšnjih operacij angleških letal nad obalami Rokavskega preliva je moralo neko angleško borbena letalo zasolino pristati na belgijskem osamljenem. Neki častnik in ostali trije člani posadke so bili ujeti. Neko nemško letalo je včeraj približno 700 km zapadno od Irke s bombami hudo poško-

dovalo holandsko petrolejsko ladjo »Tarjor« (10.350 ton), ki je plula v angleški službi. Petrolejska ladja je tekoj začela oddajati SOS klice in se mora smatrati za izgubljeno.

Angleško poročilo

London, 19. febr. s. (Reuter.) Letalsko in notranje ministrstvo javlja v svojem današnjem poročilu:

Ponoči nič novega. Davi so sovražna letala vrгла nekaj bomb na dve točki v severovzhodni Škotski. Povzročene je bilo nekaj škoda na zgradbah ter manjše število človeških žrtev. Nekaj bomb je bilo vrženih tudi na vzhodno obalo Anglije. Škoda je majhna, resnejših žrtev ni bilo.

Neknadno je ugotovljeno, da je 10. februarja pončel neki sovražni bombnik za del v kabl zapornega balona ter je bil uničen.

Uporaba jadralnih letal za vdor v Anglijo

Washington, 19. febr. s. (Columbia BS.) Po informacijah tukajšnjih diplomatskih krogov grade Nemci v neki tvornici v Pragi jadralna letala posebne konstrukcije, katerih vsako bi lahko prevažalo 50 vojakov z vso opremo. Domnevajo, da se namestitev Nemci takih jadralnih letal poslužiti pri vdoru v Anglijo. Nekateri vojaški strokovnjaki mislijo da bi jadralna letala predstavljala manjši riziko za vojske nego spuščanje padalcev. Drugi vojaški strokovnjaki pa so skeptični, da bi bilo mogoče s jadralnimi letali doseči primeren uspeh.

Napetost v Vzhodni Aziji

Zaradi naraščajoče napetosti v vzhodni Aziji tako Angleži kakor tudi Japonci z vso naglico ojačujejo svoje vojne postojanke

Singapur, 19. febr. i. (Ass. Press). Včeraj je dospel v Singapur iz izredno velike konvoja, ki so ga spremljale vojne ladje angleške in avstralske mornarice, več deset tisoč avstralskih vojakov vsih vrst orožja. To je največji transport vojaštva, ki je kdaj prišel v to največjo britansko oporišče v južnem delu Daljnega vzhoda. Avstralskim četam je bil prireditelj nadvse priščen soriem. Pripele so v popolni bojni opremljeni, s potrebnimi prategami in oskrbo ter zaščitnimi municijami in živili, ki bodo za ostalo leto do daljšega doba. Došle avstralske čete predstavljajo praktično popolnoma samostojno armado, ki bo le glede oskrbe z gorivom navezana na zalozve v Malaji. Tudi skoraj vse orožje in vojaška oprema ter armade, vstaveži letala in motorna oklepna vozila so avstralski izdelki. Takoj po prihodu v Singapur so bile avstralske čete porazdeljene na že čakajoče vlake, s katerimi so bile odprazne na obsebnih postojankah vzdolž meje med Malajo in Siamom.

New York, 19. febr. i. (Ass. Press). Ameriški časopisi se z veliko pozornostjo zabeležijo prihod velikih kontingentov avstralskih čet, ki so bile preko Singapura diržirane na malajsko-siamsko mejo, ter tolmachi prihod angleških imperijalnih čet na to važno družbo Daljnega vzhoda kot dokaz, da je položaj tu še zmerom skrajno resen in da napetost nazval raznim pomirljivim izjavam deloma tudi z japonske strani neprestano narašča. Posamezni newyorški listi se obširno bavijo z ugibanji, v katero smer namerava Japonska najprej udariti ter so v tem pogledu vsi enakega mnenja, da bo Japonska iskala odločitve v južnih pokrajinah Daljnega vzhoda.

Vojaskega sodnika lista »New York Herald Tribune« sodi, da bo Japonska položila velikopotezen napad bodisi na Singapur, bodisi na Hlandsko Vzhodno Indijo. List sodi, da se angleško poveljstvo na Daljnem vzhodu v polni meri zaveda grožnje nevarnosti. Vse angleške pozicije na tem prostoru so bile v teku zadnjega meseca tako močno ojačane da bo morebitna japonska ofenziva naletela na nepričakovano močan odpor.

List razglablja nato, kaj bi v tem primeru storile Zedinjene države ter pravi, da si odločujoči faktorji v ameriški vojni mornarici še niso povsem edini, ali bi bilo v tem primeru umestno, da pošlje Amerika v Singapur svoje kitarke ali ne. Na zadnji tiskovni konferenci je državni podtajnik Sumner Welles močnost pošiljave ameriškega vojnega brodivja v Singapur sicer zanikal, toda prike se od tedaj že bistveno izpremenile.

Japonska ojačenja v Siamskem zalivu

Salgon, 19. febr. i. (Ass. Press). Kakor poročajo iz verodostojnega vira, je Japonska v teku zadnjih dni znatno povečala število edinic svojega vojnega brodivja v Siamskem zalivu in zbrala na otoku Hainanu 80.000 do 90.000 vojakov. Tudi v Hainangu je bilo v zadnjih dneh izkrcano japonsko vojaštvo, v prvi vrsti pehote. Japonske čete v severnem delu Francoske Indokine so zdaj številčno dvakrat močnejše, kakor pa je to predvideno v dogovoru med Japonsko in Francosko Indokino. Trgovinski komisar za Holandsko Vzhodno Indijo je izjavil dopisniku agencije Ass. Press po svojem povratku iz južnega dela Indokine, da vse okoliščine kažejo, kakor da namerava Japonska v kratkem pričeti veliko ofenzivo z zarač omenjenih svojih oporišč v smeri proti jugu.

Iz Hanoi se je nadalje izvedelo, da se francoska delegacija na mirovnih pogajanjih v Tokiu ne udeležuje več pogajanj z utemeljitvijo, da je siamska vojska po sklenitvi premirja 8. februarja že ponovno kršila določbe o premirju. Mirovna pogajanja so zaradi tega zdaj popolnoma zastala in je položaj na meji med Siamom in Francosko Indokino zdaj docela neasen. Neutrlni opazovalci izražajo bojazn, da bo Japonska morda skušala ta položaj izkoristiti v svoj prid in zasedsti pod pretvezo ohranitve miru in reda na obeh ozemljih nekaj novih vojskih postojank za izboljšanje svojih nadaljnjih akcij proti jugu.

Japonski rušilci v Bangkoku

Bangkok, 19. febr. s. (Columbia B.S.). V uradnem komunikatu javlja siamska vlada, da je na prošnjo japonskega mornariškega atašeeja v Bangkoku dovolila, da se smejo trije japonski rušilci, ki že nekaj časa patrolirajo v bližini siamske obele v pristanišču pred Bangkokom zalagati z gorivom. Prihodnji teden dospe pred samsko obalo še četrty japonski rušilec.

Kaj žele Japonci od Holandske Indije

Batavia, 19. febr. s. (Ass. Press). Danes so bila tu obnovljena trgovinska pogajanja med Japonsko in Holandsko Vzhodno Indijo. Izvedelo se je, da je na današnji seji postavila japonska delegacija zahtevo, da b se smeli v Holandsko Vzhodno Indijo čeljujevati japonski delavci in da bi Japonci pričeli z raziskovanjem petrolejskih žarišč na holandskem ozemlju.

Izpadi proti Ameriki

Tokio, 19. febr. s. (Columbia B.S.). Listi danes ostro kritizirajo ameriške načrte za ojačenje obrambe ameriških postojank v Tihem oceanu ter odredbo, s katero je nekaj ameriških postojank odslej proglašene za vojaško področje. Listi pišejo, da s takimi ukrepi Zedinjene države dodajajo goriva k že obstoječi napetosti z Japonsko.

Utrditvev otoka Guama

Washington, 19. febr. s. (Ass. Press). Sed mornariškega štaba admiral Stark je danes sporočil kongresu, da je po mnenju

ameriške admiralitete treba utrditvev otoka Guam v Pacifiku izvesti kljub morebitnim japonskim protestom

Dve novi ameriški oklopnici

Washington, 19. febr. s. (Ass. Press). V kratkem bosta izročeni v službo v ameriški vojni mornarici dve novi veliki oklopnici in sicer 35.000tonski ladji »North Carolina« in »Washington«. Prva bo dogotovljena 11. aprila druga na 11. maja. Delo bo končano več mesev preje nego je določal program.

Roosevelto zakon pred senatom

Washington, 19. februarja. AA. (DNB). Ameriški senatu so predložili dva predloga za izpopolnitev zakona o pomoči Angliji. Demokratični senator Alender je zahteval, da naj kongres z vsemi sredstvi prepreči odhod pomorskih edinic ali kakršnih drugih oboroženih enot iz zapadne polute v Evropo. Poudaril je, da milijoni menijo, da zakon o podpori Angliji pooblašča vlado, da naj pošilja vojsko v čezmorske države in je dodal, da bi kongres s tako izjavo izločil takšne domneve in takšne kombinacije. Demokratični senator Lukas je

Napadi in protinapadi na albanskih frontah

Posebno srditi so boji med Tepelenjem in Klisuro, položaj pa je v bistvu nespremenjen

Nekje v Italiji, 19. febr. AA. (Stefani). Službeno sporočilo št. 257. glavnega stana italijanskih oboroženih sil pravi: Grško bojišče: Sovražnikovi napadi na odseku 11. armade so se brez uspeha nadaljevali. Naše čete so izvedle večkrat protinapade in so povzročile sovražniku obširne izgube.

Atene, 19. febr. j. (AR.). Čeprav je vzdolž vse albanske fronte nastalo deževno vreme, so se tudi včeraj nadaljevala grške napadalne operacije na vseh frontnih sektorjih, čeprav v nekoliko zmanjšanem obsegu. Opaziti je bilo, da so Italijani na vseh delih bojišča dobili nova znatna ojačenja, ki jim omogočajo uspešnejši odpor. Težišče včerajšnjih operacij je bilo na osrednjem frontnem sektorju med Tepelenjem in Klisuro. Grške čete so včeraj tu v manjših skupinah neprestano napadale postojanke italijanske enajste armade. Italijani so se branili ne glede na izredno velike žrtve, ki so padle v obrambi grških naskokov na nož. Grške čete so po celotnem bojišču ponovno nekoliko izboljšale svoje položaje. Letalstvo je bilo zaradi slabe vidljivosti prav malo delavno.

Na severnem frontnem odseku so siloviti grški napadi na italijanske postojanke na skrajnem desnem frontnem krilu pri Podgrađu včeraj podnevi nekoliko pojenjali. Italijanska obramba je vzdržala grške navede, tako da je položaj ostal bistveno nespremenjen. Proti večeru se je tu poživelo topniško delovanje. Tudi ob vstopu v dolino reke Skumbe so grške čete včeraj večkrat napadle posamezne italijanske utrjene točke, toda niti ti naskoki, niti lokalni spopadi ob reki Devoli na severnem bojišču niso povzročili nikakih izprememb v poteku bojne črte.

Na južnem frontnem odseku je bilo včeraj le omejeno delovanje patrolj, letalske operacije so skoraj popolnoma izostale.

Atene, 19. febr. j. (At. ag.). Uradno poročilo grškega vrhovnega vojnega poveljstva št. 115. od torka zvečer pravi:

Po naših uspešnih napadih je bil sovražnik preganjan iz svojih močnih postojank in je pri tem utrpel velike izgube.

Vojne operacije v Afriki

Nekje v Italiji, 19. febr. AA. (Stefani). Službeno poročilo št. 257. glavnega stana italijanskih oboroženih sil pravi:

Severna Afrika: Odbit je bil hud sovražnikov napad na zelenico Džarabub. V Kufri so bila bombardirana sovražnikova motorizirana sredstva, ki so se poskušala približati našim četam. Oddelki nemškega letalstva so večkrat izvedli napad na neko sovražnikovo oporišče ter bombardirali zasilne ladje in pristaniške naprave. Oddelki strmoglavcev je presenetil pomembno zbrališče sovražnikovih mehaniziranih sredstev in izvedel bombardiranje z odličnim rezultatom.

Vzhodna Afrika: Na bojišču Kenije je sovražnik poskušal približati se našim postojankam, a so ga naše čete odbile in mu povzročile velike izgube. V spodnji Džubi so naša letala bombardirala sovražnikova mehanizirana sredstva in čete. V Kerenu je krčevit odpor naših čet povzročil zastoj v sovražnikovem napadu. Med spopadi, ki so bili te dni, so se posebno izkazali četrti kolonialni bataljon »Toselli 41«, osmi polk grenadirjev in en planinski bataljon. Sovražnik je izvedel več letalskih napadov v posameznih krajih v Eritreji in ob Džubi.

Angleška poročila

London, 19. febr. s. (Reuter). Oddelki abesinskih patriotov prodirajo po zavzetju Danhele dalje v notranjost Abesinije. V istem ozemlju so namreč zavzeli Abesinci dve novi italijanski postojanki, Enjabaro in Piccolo Abba ter so sedaj samo še 130 km oddaljeni od važnega cestnega križišča Debra Maku v smeri proti Adis Ababi. Istočasno angleške čete v Abesiniji prodirajo severno od Tanskega jezera ter napadajo trenutno postojanko Uakni, ki je na pol poti med Gondarom in Galabatom. Oba ta pokreta na jugu in severu od Tanskega jezera imata namen, da se prečeno iz ozemlja okoli Tanskega jezera, ki je

zahteval, da naj se ustanovi poseben posvetovalni odbor v senatu, ki bo nadziral praktično izvajanje zakona o pomoči Angliji.

Washington, 19. febr. br. (SDA). Vojno ministristvo je včeraj uradno objavilo, da bo štela ameriška vojska v 14 dneh milijon vojakov. Tu so všteti sedanji obvezniki, rekruti, nacionalna garda in rezervisti, ki so v aktivni službi.

Posvetovanja v Parizu

Pariz, 19. febr. j. (DNB.). Dosedanji japonski poslanik v Berlinu Kurusu se je te dni mudil v Parizu. Ob tej priliki je prišlo na nemškem poslanstvu v Parizu do sestanka med nemškim vojaškim zastopnikom v Franciji generalom von Stülpnagelom, japonskim poslanikom Kurusjem in nemškim poslanikom Abetzom.

Maršal Čangkajšek o japonskih izgubah

Čungking, 19. febr. s. (Columbia B. S.). V govoru po radiu je izjavil danes maršal Čangkajšek, da so Japonci v dosedanjem poteku vojne na Kitajskem imeli 1.700.000 žrtve na padlih in ranjenih vojakih. Čangkajšek je izrazil svoje popolno prepričanje, da bo Kitajska končno zmaga v vojni ter da bodo Japonci popolnoma pregnani s kitajskega ozemlja.

Ujeti smo več kot 300 sovražnikovih vojakov ter zaplenili mnogo avtomatičnega orožja ter metalece min. Naše letalstvo je uspešno bombardiralo razne cilje v bojni črti. Vsa naša letala so se vrnila na oporišča.

Atene, 19. febr. s. (Columbia B. S.). Po grških uradnih informacijah so izvršili danes sektorju bojišča v Albaniji pri Tepelenju močne protinapade na grške postojanke, bili pa so z velikimi izgubami odbiti. Italijani so pripravili napad z močnim ognjem svojega topništva, nakar je naskočila pehota. Grki poročajo, da so se Italijani na nekod povsem približali grškim postojankam ter so se razvili siloviti boji. S strojnimi in avtomatičnimi puškami so grške čete naravnost pokosile nekaj italijanskih oddelkov. Ponekod so se vršili boji na daljavo 100 do 150 m. Ko so se Italijani končno umaknili, so zavzeli Grki severozapadno od Tepelenja važne nove postojanke v gorovju.

Sodelovanje angleških bombnikov v boju

Atene, 19. febr. s. (Reuter.). Poveljstvo angleškega letalstva v Grčiji javlja v svojem današnjem komunikatu:

Angleški bombniki so v ponedeljek ponovno močno napadli vojaška taborišča in zbrališča sovražnega vojaštva v Kamistitu in Baniju severno od Tepelenja ter motorne transporte in vojaške zgradbe v Vešistu in Kapištiu vzhodno od Tepelenja. Zaradi rahle megle ni bilo mogoče točno ugotoviti popolnega obsega povzročene škode. Angleška letalska letala so nadaljevala z ofenzivnimi patroljnimi poleti.

Včeraj so kljub neugodnemu vremenu angleški bombniki napadli sovražne postojanke južno zapadno od Tepelenja. Spustili so se skozi nizke oblake ter so z bombami direktno pogodili koncentracije vojaštva in transportne kolone.

Vsa angleška letala so se vrnila z vseh teh poletov.

Maršal Petain obsoja individualizem

Maršal Petain se zelo trudi, da bi predril francoskega človeka, ki je doslej preveč mislil le nase. Prepričevalnost njegovih besed nam kaže govor ob ustanovitvi enotne stranke. Petain je dejal med drugim: »V urah, ko domovina ječi v nesreči, je vsako imez nas lahko uvidel, da ni usode, ki bi bila izključno individualna, in da Francozi lahko živijo le v Franciji. Vrženi iz svojih domovanj, daleč od svojih polj in obiri, ponižani na stopnjo nomadov, so milijoni naših državljanov v strašni preizkušnji spoznali, da je osamljen človek eno najbojnejših bitij. Ob tem polomu so iskali pomoči pri onem, kar je še ostalo od njihovih vlad, od njihovih rodbin ter končno od njihove nacije. Naj bi jim ta velika preizkušnja služila v bodočnosti za vzgled!

Prezkušnja, katero je pretrpel francoski narod, se mora z žarečimi žarki vtisniti v njegovo miselnost, v njegovo srce. Treba je, da razume in da nikoli ne pozabi, da je prav on individualizem, s katerim se je včasih dčil kot z nekakšno predpravitvijo, vzrok slabosti, od katerih bi skoro umrl. Nemogoče bi mu bilo spet vstati, če bi gesla političnega, moralnega in duševnega individualizma ostala tudi v novi francoski družbi.

Hočemo obnovo, predpogoj vsake obnove pa je odprava destruktivnega individualizma, rušila družine, katere vezi rahlja in razdira, rušila dela, ki ob srečanju z njim zahteva pravico do lenobe, rušila

domovine, katere skupnost maje, če ji ne razruši enotnosti.

Kakor je pokazala moderna sociologija, narava ne ustvarja družbe počeni s posrednikom, temveč posrednika počeni s družbo. Posameznik, ki se od materinske družbe rednice odcepi, shira in umre, ne da bi rodil sad. Jamstvo za pravice posameznika vsebuje le družba kot celota.

Novi duh mora biti duh narodne in socialne skupnosti. Ponašati se z nacionalizmom, pri tem pa ostati individualist, je vsekakor nemogoče, nasprotje. Le skupen napor daje individualnemu življenju pravi smisel, ker ga priklapa na nekaj veličastnejšega in obširnejšega. Če hoče Francoz doseči mir in srečo, mora najprej začeti pozabljati samega sebe.

Ne želimo, da bi imel okoli sebe ljudi, ki bi se pridružili mojemu pokretu iz egoizma ali oportunitizma. Ti, ki želijo sodelovati z nami, morajo vedeti, da izvršujejo le svojo dolžnost in da pri tem ne bodo imeli druge nagrade kot zadovoljstvo nad dejstvom, da so k velikemu delu francoske obnove doprinesli svoj delež. Temelj francoskega prepoveda mora biti dolžnost, prostovoljna in z veseljem opraviljena dolžnost.

Prosimo francosko ljudstvo, da nam najprej zaupa, potem nas razume in slednjič, da nam pomaga, in sicer tako, da pomaga samo sebi.

Naši hokejisti v Ga-Pa

Trinajst golov od švice

Včeraj je bil s tekmo med švico in Jugoslavijo otvorjen mednarodni hokejski turnir — V areni je bilo 2500 gledalcev

— Ga-Pa, 19. febr. Danes popoldne se je začel drugi del sporeda letošnjega mednarodnega zimsko-sportnega tedna z mednarodnim hokejskim turnirjem, v katerem sodeluje 9 državnih reprezentanc, med njimi tudi Jugoslavija.

Otvoritveno tekmo, ki je bila ob 15. v letnem stadionu, sta igrali reprezentanci švice in Jugoslavije. Moštvo bivšega svetovnega prvaka je porazilo jugoslovensko ekipo z dvočestvilnim rezultatom 13:0 (3:0, 6:0, 4:0). Pri tem je treba pripomniti, da imajo švicarji ono hokejsko moštvo, ki je pred dvema letoma na turnirju v Curihu odpravilo jugoslovensko sestavo — igrali so skoraj isti igralci iz Jugoslavije kakor letos — z nič manj kakor 23:0. Za presojo poraza, ki ga je doživela v tej prvi in najtežji tekmi Jugoslavije, je umestna tudi navedba, da je isto švicarsko moštvo pred kratkim zmagało nad rumunsko izbrano ekipo s 17:0, torej nad istim moštvom, od katerega so bili Jugoslovenci pred kratkim poraženi v Bukarešti. Vsi ti podatki kažejo, da današnji poraz mladega hokejskega moštva iz Jugoslavije, ki je še zmerom izdaten, ni več katastrofalen in pomeni, da je to moštvo od zadnjega gostovanja vendarle mnogo pridobilo.

Tekma je potekala v vidni premoči švicarjev, tem bolj, ker so Jugoslovenci igrali samo defenzivno, včasih celo preveč, tako da je bila vsa igra prenešana na jugoslovensko polovico igrišča. Razen tega so gostje zaigrali tudi precej ostro, tako da jih je sodnik večkrat kaznoval in so bili sem in tja v polju samo po štirje igralci.

Vojni položaj Italije

Rim, 18. febr. br. (SDA). Agencija Stefani objavlja poročilo o vojnem položaju Italije, v katerem pravi med drugim: Na albanski fronti skušajo Grki že deset dni z generalnim napadom zlomiti italijanski odpor. Toda italijanske postojanke so ostale neomajne, čeravno se poslužujejo Grki vseh možnih sredstev.

V Vzhodni Afriki so Italijani vzdržali vse napade. Zadržanje abesinskih domačinov ni zadovoljilo pričakovanje Angležev in bivšega abesinskega cesarja. Na libijskem bojišču se borbe nadaljujejo in tam še ni bila izrečena zadnja beseda.

Usoda predsednika holandske vlade

London, 19. febr. s. (Columbia B.S.). V tukajšnjih uradnih holandskih krogih izjavljajo, da bivši holandski ministrski predsednik de Geer, za katerega je bilo nedavno sporočeno da je na poti iz Londona v Holandsko Vzhodno Indijo, odpotoval iz Lizbone na Nizozemsko ter se s tem izneveril holandski vladi, ni odšel v zasedeno Nizozemsko prostovoljno, temveč so ga v Lizboni ugrabili sovražni agenti in je bil prepeljan neznan kam »Daily Mirror« poroča danes, da je de Geer trenutno konfiniran nekje v Nemčiji.

Lizbona, 19. febr. s. (Ass. Press). Tu ne potrjujejo informacij, da je bil bivši holandski ministrski predsednik de Geer ugrabljen Ugotovljeno je, da je de Geer odpotoval iz Lizbone na Nizozemsko prostovoljno, in sicer v nemškem letalu.

Potopljen minolovec

London, 19. februarja. AA. (Reuter). Admiraliteta je objavila da je bil minolovec »Huntly« potopljen. Svojci padlih članov posadke so bili obveščeni.

Neurje v Gibraltarju

Algeiras, 19. febr. AA. (DNB). Velika burja, ki je včeraj in predvčeršnjim divjala v Španiji, je besnela tudi nad Gibraltarjem in nad okolico. Mnoge ladje so nasledile, več manjših pa se je potopilo. Med ladjami, ki so nasledile, je britanska ladja »Saint George«, francoska ladja »Roxer Clafin«, neka tankovska ladja in še več manjših ladij. Burja je močno povzročila tudi električno centralo v Gibraltarju.

Spomenik in mavzolej Kemalu Atatürku

Carigrad, 19. febr. AA. (DNB). Razpisani je natečaj za spomenik in mavzolej Kemalu Atatürku. Mavzolej bodo zgradili tudi v Ankari. Za natečaj velja kot skrajni rok 1. november in se ga lahko udeležijo tudi in domači kiparji in arhitekti.

Postani in ostani član Vodniške družbe!

Imenovanje učiteljev in učiteljic

Beograd, 19. febr. p. Imenovani so za učitelje v dravski banovini: Vincenc Vene pri Sv. Juriju v litijem srezu, Alfred Tomanič v Bušci vasi, Josip Drenovec v Zagradcu, Stanislav Novčan v Mirni peči, Aleksander Mokarev v Hinju, Alojzij Kromberger v St. Janžu v krškem srezu, Marija Dolinšek v Beli Cerkvi, Fran Cvenkel v Gaberju, Miloš Setina v Podselih, Marija Kos v St. Janžu, Metka Cimpersek v Knežji vasi, Breda Delkin v St. Rupertu;

Marija Jemec pri Sv. Juriju, Pavla Javornik v Črni vasi, Tatjana Lesjak v St. Rju pod Turjakom, Irena Robič v Zagradcu, Nada Ujmar v Beli Cerkvi, Zlata Gogala v Prežganju, Sonja Gogala v Črni vasi, Melita Fabjani pri Sv. Miklavžu, Jelena Geršak v Ojstri, Danilo Ranzinger v Remniku, Nada Jamnik v Koprivniku, Julij Kutin v Mariji Snežni, Majda Kurmak v Pertoči, Vladimir Klemenčič v Fikšinih, Ivan Knez v Stogovcih;

Alojzij Mesarič pri Sv. Duhu na Ostrcem vrhu, Miroslav Merkun v Dobrovniku, Alojzija Nekret pri Sv. Kunigundi, Leopold Nauar v Dobovcu, Marta Perić v Trebeljnu, Rudolf Plevnik v Črenovcih, Sava Remec pri Sv. Vencesu, Marija Rebernik v Skornu, Alojzij Simončič v Lokavcu, Miroslav Čurkalo v Radatovcih, Josip Verbič v Gerlinčih, Cvetko Verlič v Kančevcih, Anton Zabernik v Žuznu, Veronika Plevnik pri Sv. Antonu na Pohorju.

Iz prometne službe

Beograd, 19. febr. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov ter na predlog prometnega ministra so postavljeni pri ravnanstvu drž. železnice v Ljubljani: Za inšpektorja V. skupine prometno-komercialnega oddelka Ivan Bregar, dosedaj na postaji Ljubljana. Za višjega kontrolorja VI. skupine promet. komere. oddelka Leopold Debevec, do sedaj na postaji Slovenjgradec. Za višjega kontrolorja VI. skupine v Brezovici, Alojz Skok, dosedaj v Zidanem mostu.

Episkop Miron umrl

Daruvr, 19. febr. o. Snoči ob 20.15 je preminul pakraški vladika Miron Nikolič. 28. t. m. bi bil dopolnil 95 let. Pokopnik je bil najstarejši vladika v srbski patriarhiji. V Pakracu je pastirsko neprestano delal 60 let ter je bil priljubljen in spoštovan tako pri Srbih kakor pri Hrvatih.

Beograd, 19. febr. p. Na današnji seji arhierejskega sabora je bilo sklenjeno, da se udeležijo pogreba vladike Mirona episkopa dr. Simeon, Sava in Arsenija.

Vremenska napoved

Zemljaka: Nekoliko hladneje bo. Delno oblačno bo skoro v vsej državi, le v južnih krajih in na spodnem primorju bo pretežno oblačno in tu pa tam dež.

Naši kraji in ljudje

Beli in zdravi zobje
SARGOV KALODONT
proti zobnemu kamnu

Ljubljana med zibelko in grobom

Lani se je rodilo v našem mestu 1058 novorojencev, umrli pa sta 902 osebi

Ljubljana, 19. februarja. Mestni fizikat, ki ga že dolga leta vodi dr. Mavricij Rus, je objavil obširno poročilo o zdravstvenih razmerah v Ljubljani v letu 1940, iz katerega povzemamo nekaj zanimivih podatkov o gibanju rojstev in smrti.

Število prebivalcev našega mesta je po policijskih prijavah znašalo ob koncu leta 87.780, ki so stanovali v 6.693 hišah na pomeju nekaj manj kot 87 km², tako da pride na 1 km² v Ljubljani približno 1300 prebivalcev. Rodilo se je lani skupno 2473 otrok, med njimi 74 mrtvorojenih. Na Ljubljancanke odpade 1058 novorojencev, med temi 961 zakonskih in 83 nezakonskih. 534 dečkov in 524 deklic. Na 1000 prebivalcev odpade 12,02 rojstev, nekoliko manj kakor predlansko (12,35). Naiveč otrok so rodile domačinke v starosti med 26 in 50 letom (406), nato med 31 in 35 (251). Naiveč narasčala so dobile družine iz stanu javnih nameštencev (310), obrtniških uslužbencev (231), pripadnikov prostih poklicev (148) in delavcev (138).

Značilno za čas, v katerem živimo, je dejstvo, da je vsako leto manj tretjih in nadaljnjih porokov pri isti materi. Pod silo razmer večkrat na tudi iz drugih razlogov ostanejo družine pri enem ali dveh otrocih. Prvič je lani rodila 501 Ljubljanka, drugič 274, tretjič 120, četrto 51, petič 46, šestič 22, sedmič in osmič po 8, devetich 3, desetich 6, mater ki so rodile več kakor desetih pa je bilo 5. Pred leti je bilo število četrtih petih in šestih porokov razmeroma višje. Nezakonske matere domačinke so rodile 44 dečkov in 42 deklic, število nezakonskih otrok je nasproti lanskemu letu naraslo za 6, pa še vedno manjše kakor predlansko in v letih po svetovni vojni. Največ nezakonskih mater je rodilo v starosti 21 do 25 let (23), nato sledi starostna doba od 26 do 30 (22), 16 pa jih je bilo mlajših od 20 let.

Nezakonske matere so po veliki večini služkinje (31), delavke (15) in uslužbenke v raznih obrti (11). Prvič so rodile v 66 primerih, drugič v 9, tretjič v 4, petič v 1, šestič v 2, ena nezakonska mati pa je rodila osmo dete. V zavodih je rodilo

2073 žen doma pa 435. Dvojčkov se je rodilo 36, enkrat trojček. Novorojenček je umrla takoj po porodu 49. Umrla pomoč je bila potrebna pri 218 porokih. Splavov je bilo prijavljenih 608, kar je skrajno značilno za današnje razmere. Brez dvoma je treba računati še z velikimi števili neprijavljenih splavov.

Lani sta umrli 902 prebivalca Ljubljane, 442 moških in 460 žensk. Umrjlost je bila torej 10,25 na 1000 prebivalcev, kar pomeni nasproti lanskemu (10,2) in predlanskemu letu (9,8) mahaen porast. Razen domačinov so umrli še 604 nedomačini, 393 moških in 211 žensk, tako da je skupno umrlo v Ljubljani 1506 oseb. Število nedomačinov je visoko z ozirom na ogromno število bolnikov iz vse Evrope v ljubljanskih bolnišnicah. Po smrti vzrokih se umrjlost deli takole: ostarele 244, boleznj srca in žil 117, rak in druge novotvorbe 100, živčne in duševne bolezni 71, tuberkuloza 42, boleznj dihal 60, boleznj novorojencev 59, boleznj prebavnih organov 45, konstitutivne bolezni 29, samomor 23, smrtne nevroze 22, boleznj srčnih organov 21, nalezljive bolezni 19, boleznj organov za gibanje, boleznj kože in boleznj nosečnosti po 4, spolne bolezni, puerperium, ženske bolezni in uboj po 3.

Pomemben je odstotek umrjlosti zaradi ostarelosti ki prica, da je Ljubljana precej zdravo mesto. Grozeče pa so številke smrtnih primerov zaradi raka in novotvorb umrjlosti pri novorojenčkih in samomorov. Umrjlost za tuberkulozo pada leto za leto. Starostne dobe umiranja so važne za presojo splošnega zdravstvenega stanja prebivalstva. V prvem mesecu je lani umrlo 46 otrok v prvem letu pa skupaj 92. Umiranje male dece je lani za spoznanje naraslo. Razvešeljivo pa je dejstvo, da so številke smrtnih primerov v visoki starosti precej visoke: od 61 do 70. leta je umrlo 161 oseb, od 71. do 80. leta 192, v starosti nad 80 let pa 106, medtem ko znašata številki za dobo med 51. in 55. ter 56. in 60. letom 59 in 81. Porok je bilo lani 1072. Na žalost pa število porok nima pravega vpliva na število rojstev.

Odbor se je trudil, da je dobil dobre in priznane predavatelje, ki so se radi volje odzvali njegovemu vabilu. Članski prispevki so tako majhni, da niti ne zahtevajo za kritje najmanjših stroškov. Če bodo morali v bodoče p. birati malenkostno vstopnino bodo storiili to le zato, da ne bodo zašli v finančne zatrege.

Predsednik se je zahvalil v imenu odbora oblastem ki so društveno delo denarno podpirala. V teh težkih časih je opažati da ljudje najdejo uteho v d. br. predavanjih in jih še v večjem številu obiskujejo kakor prejšnja leta. To je zopet dokaz da ni nobena žrtva za kulturne namene odvleč.

Talniško poročilo je podal prof. Stane Melihar. V preteklem letu je bilo 20 predavanj. Najmanjša udeležba znaša 87 največja na 316 posetnikov. Kot nuina potreba se je izkazala nabava skopničnega aparata. Iz blazniškega poročila je razvidno da so izdatki prav tolikšni kot pretekli. Ker se voli odbor na tri leta, bodo volitve šele prih. dne leto.

Iz mladih dni Frana Klemenčiča

Razstava slikarja Frana Klemenčiča v Jakopičevem paviljonu bo drevi zaključena. Poleg moralnega uspeha, ki ga je bil naš umetnik po zaslugi deležen, se je pridružil še gmojni uspeh. Prav zadnje dni so odkupili ljubitelji umetnosti več njegovih prav odličnih del in to je najlepše priznanje Klemenčičevi umetnosti.

Nemalo smo se začudili Boštanjčani, ko smo čitali ob otvoritvi razstave, da je naš rojak — Ljubljancin in insp. prof. Westeje začuden vzkliknil: »Vedno smo bili ponosni na svojega Boštanjčana, pa šele sedaj izvem, da je — Ljubljancin! Oče je bil Boštanjčan in slikar Klemenčič je bil rojen res v Ljubljani, kjer je bil oče v bolniški službi. Mati je bila izanka in je lani umrla. Tesna hiša Klemenčičevega deda je odpravljala enega otroka za drugim po svetu za kruhom. Vsi so ga našli in še dobrega, ker je pridnost in varčnost vidna lastnost Klemenčičevega rodu. Okoli 90. leta se je oče preselil na Reko, ki je bila takrat zelo živahno tržišče. Otvoril je trgovino in je dobro tržil. Kar se oglasi nekoga dne pred njegovo trgovino — harmonika. Njegov brat Jože, ki še živi v Boštanju, je prišel bratu oznaniti veselo novico, da je na Pugu hiša in zemljišče ugodno napredaj. Franceljnu pa ni bilo trenutno do nakupa in preselitve, ker mu je trgovina dobro uspevala. Jože je odšel. Brat se je pa poglubil v ponudbo in kar je dozoril v njem sklep: »Kupim in se preselim!« Šel je tako hitro, da je bil preje doma kakor brat Jože, ki je nemara delal bolj goste postaje v obcestnih postajališčih. Mali Francelj je začel živeti življenje kmečkih otrok. Hodil je po pašah in pomagal pri poljskih in hišnih delih. Ko je stopil v šolo, se je kmalu pokazal njegov talent. Rdeče modri barvniki je bil začel in konec njegovih barvic, materin molitvenik pa »študijska galerija«, kjer je zajemal snov za prve kopije. Iz te dobe izvira zvezek, ki ga ima sedaj »Narodna Galerija v Ljubljani«. Tu so narisane razne podobice, med katerimi je tudi »žalostna Mati Božja« v preseri fari, kamor je romala njegova mati. Bolj kakor barvam je obračal pozornost mali Klemenčiču, s katerim je rezbaril razne svetnike in zivali. Mati ga je zaposlila pri ličkanju in ruženju koruze in ruženju fižola, kar mu pa »rdeč« sebojno dišalo. Kolikor hitro je bil sam, že je pipce izpopolnjeval poteze in oblike svetnikov. Če pa je začutil mater, je porinil hitro svetnika v koruzo ali fižol in zato je mati ob večerih tarnala: »Cel dan sedi pob pri koruzi, pa nikamor ne pride.« L. 1895. je bil v Boštanju misijon. Tedaj je nesla mati veliko razpelo v cerkev k blagoslovu in je bila ponosna na pohvalo in občudovanje sovaščanov. Očetova podjetnost ni mirovala doma. Zemlja je dajala premalo za življenje in zato je začel izdelovati prvi v tistih krajih cementno opeklo in strešnike, ki še danes pričajo o solidnosti dela. S svojo »fabriko« je potoval po Slavoniji in celo v Rumunijo je hodil delat in lepo zaslužil. S 17. leti se je šel učiti Francelj podobarstva v Koprivnico na Hrvaško, kjer je imel teto. Po treh letih je prišel domov in prve dni smo se težko razumeli, ker ni znal več slovenski, ampak le »divjani hrvaški«. V kratkem času pa je dobil domačo govornico nazaj. Lofil se je pa kot izu-

čen rezbar — slikanja in najprej povečavanja fotografij, kar je bilo za one čase velika moda. Kasneje se je lotil portretov in je bil prav dober portretist. Nato se je vpisal v Ljubljani na obrtno šolo. Oče inu je plačal stanovanje z zajtrkom za dva meseca in potem je preživil Klemenčič ob svojem. Ob prostem času je portretiral in zaslužil toliko, da je lahko živel. V svoji vasi se je ovekovečil s tem, da je napravil veliko sliko za Liparjevo kapeo. Od časa do časa je prihajal »Grovof Francelj« v svoj Boštanj, kjer je vedno dobro-

došel in spoštovan. Predvsem pa je imel rad svojega mamo, ki je lani umrla. Sicer je bil živahen in temperamenten fant, vendar ni bil glasen bohem in punter kakor je že to navada pri umetnikih, ampak je bil resen in dostojen fant. Zato je pa še tudi vse mladeniči pri svojih letih, ki bi jih še nadalje »skrivale«, da ga niso kot jubila — »razkrinkali«. Njegovo razstavo je nameraval obiskati in osebno čestitati župan boštanske občine, pa je bil zadnji hip zadržan. Zato mu pa želimo vsi Boštanjčani še mnogo uspešnih in srečnih let! B. R.

Veseli pustni čas na Jadranu Svoboda in šala pod vladno princa Karnevala

Zivahna priroda naših bratov Dalmatincev se posebno razgiba ob prehodu iz zime v pomlad, kratko: v času, ki je posvečen princu Karnevalu. Kakor povsod drugod na obalah Sredozemskega morja so karnevalske svečanosti tudi v dalmatinskih mestih polne veselja in šaljive grivosti. Tudi letos se vsem tegobam navkljub veselijo Dalmatinci po svoje. R. Martić popiše v »Politiki« kako proslavljajo Dalmatinci karneval na bučen vesel in originalen način.

Februar je od nekdašnji glesu kot tisti mesec ko Dalmatinci »ponorijo«. Po tesnih ulicah in malih trgih jadranskih mest, ki so že drugače tako živahne in bučne, je v februarju tako razgibano, da si kaj podobnega tuje težke predstavlja. Maskarja je v Dalmaciji nekaj čisto drugega kakor v ostalih naših krajih. Dalmatinci kažejo v maskarah ves svoj bujni temperament, smisel za šalo in originalnost. Na Jadranu vsakdo gre v maskare, pa makar samo z ruto prevezano čez glavo. Zlasti mladi svet, ženske seveda še bolj kakor moški. Maskara lahko počne in reče kar hoče. Zabrusi ti lahko najbrdkejšo resnico v obraz. To pa seveda v obliki duhovite šale. Mnogi gredo na Jadranu samo zato v maskare, da se dobro porogajo svojim bližnjim. Maskara na Jadranu je zaščitena s posebnimi zakoni, ki sicer niso napisani, ki pa imajo dolgoletno tradicijo. Maskarja dopušča svobodno izražanje mi-

sli in pravico do kritike, kakršna ni zapovedana v nobeni ustavi na svetu.

Višek svečanosti je na pustni torek s sprevedom, obšodbo in s sežigom princa Karnevala. Celo maskarado organizira posebne Društvo norcev in pogostokrat gre v sprevedu na tisoče maskar. Sodni postopek je posebno zapleten in originalen. Opolnči, ko se preteče oglaš velik zvon, vabeč k pokoru, zgornji princ Karneval v plamenih. V Splitu se je pred 70 leti zgodil nesrečen slučaj, o katerem vedo še danes povedati. Na Narodnem trgu so čitali sodbo princu Karnevalu, napravljenemu iz cunj in oblika. Seveda je bil obsojen na grnado. Vrhovni sodnik je imel dolgo brado iz prediva iz grnade je nenkrat šinila iskra na brado. Ubogi sodnik, ki je bil drugače dobro znan splitski veseljak, je dobil tako hude opekline, da je po dveh dneh izdihnil. Splitčanom je bila njegova tragična smrt žgoč opomin k pokoru. Imeti so jo za maskevanje obsojenega princa.

Po svetovni vojni, zlasti pa zadnja leta na Jadranu ni bilo toliko veseljačenja kakor nekdanje dni. Letos pa kaže, da bo zadnje dni predpusta po vseh jadranskih mestih spet vse kakor nekdanj. V Splitu se vse pripravlja v maskare. Šibenčani nočejo zacitati. In seveda bo tudi v Dubrovniku kar najbolj razgibano. Negotova doba sama pripravlja ljudi k temu, da v vseljačenju pozabljajo dnevne tegobe.

Ponarejevalci denarja se zagovarjajo Kdo je skrivnostni Juraj iz Zagreba? — Obtoženci priznavajo le tisto, kar jim je dokazano

Maribor, 19. februarja. Danes ob pol 9. se je nadaljevala razprava pred malim kazenskim senatom v razčiščevanju velike ponarejevalske afe-re. Zanimivo je, da je bil danes k razpravi še veliko večji naval, kakor včeraj, četudi so postuhalci že včeraj napolnili razpravo do vrha.

Predsednik senata dr. Turato je nadalje temeljito zasliševal posamezne obtožence. Značilno je, da se glavni obtoženci v svojem govoru sklicujejo na nekega Jurja iz Zagreba, ki da jim je dobavljal kličje in druge ponarejevalne pripomočke in jim je preskrbel tudi tiskarski stroj. Juraj naj bi bil po njihovem zatrjevanju glavni krivec. Navzile navedbam glavnih obtožencev in temeljitim poizvedbam obnavev pa čudnega Jurja do danes še ni bilo mogoče izslediti.

Danes dopolne so bili zaslišani naslednji obtoženci: 50letni posestnik Josip Majhenec z Vrhovega pri Radečah, pri katerem so najprej izdelovali 500dinarske bankovce; 51letna služkinja Franciška Zimškova z Vrhovega, ki je obtožena, da je v času od konca aprila 1939 do oktobra 1939 kot gospodinja pri Maghencu stregla Majcnu, Grašiču in Vabiču; dalje 36letni mesarski mojster Jožef Kolarič s Pobrežja pri Mariboru, ki je obtožen razpečevanja 500dinarskih bankovcev; 33letni prevoznik Bogomir Jurij iz Zolgerjeve ulice 9 v Mariboru, ki je leta 1939 in 1940 iskal po Mariboru in okolici ljudi, ki bi bili pripravljeni podpreti Majcna in padjaše pri ponarejanju denarja; 66letni zasebnik Ivan Merlak iz Račeve ulice 6 v Mariboru, ki je obto-

žen finansiranja ponarejevalcev; 55letni zasebni uradnik Anton Juraj iz Zagreba, ki je skupno z Grašičem nabavljali sredstva za ponarejanje denarja; 31letni ključničar Josip Belec iz Grlave, obtožen razpečevanja ponarejenih bankovcev; prav tako 30letni čevljarški pomočnik Ignacij Stanjko iz Grlave ter 62letni želar Jakob Tomanič iz Skorbe pri Ptuj. Zaslišani je bil tudi 50letni mesarski mojster Stefan Košir iz Zagorja, ki je baže konec leta 1939 najel pri zakonih štempiharjih v Zagorju sobo za Franca Majcna in Antona Grašiča, kjer sta ponarejala denar. Obtožen je, da je oba ponarejevalca šilil k temu, naj hitro končata ponarejanje denarja in ju je zaklepal v sobo. Konec novembra 1939 je odnesel iz Maribora opolograf in druge ponarejevalne priprave v Zagorje. Francu Majcnu je izročil za nabavo ponarejevalnih pripomočkov 7500 din. Antonu Grašiču pa okoli 12.000 din. Razen tega je še obtožen razpečevanja ponarejenih bankovcev. Sledilo je zasliševanje 36letnega gostilničarja Jožefa Štempharja iz Zagorja in njegove žene Marije Štemphar, ki sta obtožena, da sta dala Majcnu in Grašiču na razpolago sobo, kjer sta ponarejala denar od konca leta 1939 do 9. aprila 1940. Štempharjeva jima je kuhala in prinašala hrano, dočim je Štemphar oba ponarejevalca stražil, da ne bi ušla, ter jima izročil 1850 din za nabavo raznih ponarejevalnih sredstev.

Posamezni obtoženci so pri zasliševanju priznali le to, kar jim je bilo dokazano. Ob treh popoldne se je razprava nadaljevala in so bili zaslišani ostali obtoženci.

Železničarji hočejo boljše starostno preskrbo

Potrebne bi bile nekatere spremembe zakona o železniških uslužbencih

Jesenice, 19. februarja.

V nedeljo so zborovali gorenski nacionalni železničarji na Jesenicah. Zborovanje je otvoril predsednik UJNZB g. Vinco Janša. Po običajnem uvodu in po podanih poročilih posameznih funkcionarjev je povzel besedo delegat obastne uprave UJNZB iz Ljubljane g. Andolšek, ki je v izčrpnem govoru podal pregled dela oblastne uprave v preteklem letu. G. Andolšek je nadalje detajlno predložil težek položaj železničarja v današnjih časih. Po tem govoru se je vnela živahna debata, v kateri se je največ obravnavalo štetje let v napredovanje in pokojnino. Slišali smo prav zanimiva izjavanja in smatramo za dolžnost, da jih objavimo.

Vsi vemo, kako težka je služba železničarja, ki stoji kakor pravilo z eno nogo v grobu, z drugo pa v zaporu. Stalno smo slišali o redukcijah prejemkov kakor tudi o osebja. Jeseničani, ki so zaposleni v podjetjih KID in so razmeroma dobro plačani, z ozirom na draginjo v tem okolišju jedva shajajo. Kako se šele morejo preživljati naši ubogi železničarji, ki so primorani stanovati v tem okolišju. Kljub vsem tem težkostim, ki tarejo železničarja, bi morali imeti ti ljudje vsaj stalnost in zasugetno primerno pokojnino. Po prosti vidimo čuvaje, desetletje, na postajah vlakovnega odpravstva in vlakovno osebo, ki so že starejši, da ne rečemo pravi starčki. Utrujenost in izčrpanost se jim bere z obraza. Ako na pogledamo na rokava teh uslužbencev, vidimo, da so nastavljeni šele nekaj let in da po sedaj veljavem zakonu nimajo pravice do pokojnine, ali pa da se jim šteje samo nekaj let, čeprav so ti ljudje pri železnici že po 15, 20 in več let. Lahko se primeri, da

nekdo od teh oboli za daljšo dobo in da je po končanem upravičenem bolovanju odpuščen brez pravice do pokojnine. Vse to povzroča med uslužbenci nezadovoljstvo. Pri šestju službenih let bi bile vse te nevednosti v glavnem rešene. Ali se res ne da z malo korekturo zakona popraviti ubogemu železničarju te krivice? Izmed 90.000 železničarjev jih je prizadežilo 5.000. Finančni efekt ne bi bil nezmojljiv. Treba je samo malo uvidevnosti merodajnih faktorjev.

Po končani debati so se vršile volitve, pri katerih so bili izvoljeni: predsednik: Jože Ravtar, odborniki: Boris Taufer, Alojzij Bernetič, Nande Zmitke, Alojzij Juz, Aleks Gusev, Franc Klinar, Franc Pinjar, Kristijan Kirhmarier, Tomaž Smrdel, Drago Jordan, Janez Tomažič, Franc Verber, Franc Ravnik, Anton Robič, Ejgidj Marinčič, Franc Rodulf, Pavel Zvan, Bogomil Ukmar, Jožef Kožar in Jožef Oman.

Ljudska univerza ob zaključku leta

Ljubljana, 19. februarja

Včeraj je imela Ljudska univerza izredni občni zbor. Na lanskem občnem zboru je bila izrečena misel, da se poljudno znanstvena predavanja v Ljubljani preveč cenijo in bi bilo dobro, da bi se osredotočila v Ljudski univerzi. Zato sta prirodoslovno društvo in Ljudska univerza v minulih poslovnih dobi skupno delovala. V zadnjem času je tudi Geografsko društvo izrazilo željo za skupno sodelovanje. S tem naj bi se utrla pot takšni ustanovi, kakršni sta Ljudski univerzi v Beogradu in Zagrebu.

Kulturni pregled

„Euchologium Sinaiticum“

Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani je začela dela svojega filozofsko-filološko-historičnega razreda s pravkar izišlim delom izdaje »Euchologium Sinaiticum«. Predsednik naše Akademije, univ. prof. dr. Rajko Nahtigal je s to izdajo starocerkvenoslovanskega glagolskega spomenika, čigar izvirnik je ohranjen v samostanu na Sinajski gori v Palestini, pridružil svojemu dosedanjemu delu pravi chef-d'oeuvre jezikoslovne učenosti. Sicer bo njegova študija o kodeksu in jeziku izšla v tretjem delu, vendar lahko že sedaj po vsej pravici sklepamo, da bo Nahtigalova izdaja Sinajskega evhologija v čast prireditelju, komentatorju in raziskovalcu prof. Nahtigalu in v čast naši Akademiji. Pravkar izšla prva knjiga vsebuje poleg uvoda fotografirane posnetke evhologija in sinajskih liturgičnih odlomkov. V drugem delu, ki je tudi že v tisku, bo objavljena cirilska transkripcija in opombe z vsem znanstvenokritičnim aparatom. Z je omenjenim tretjim delom bo zaključena izdaja, ki bo važna za vsa slavistično znanost in s katero bo slovenska Akademija znanosti in umetnosti podarila svetu svojo prvo, slovenske razmere daleč presegačo izdajo, ki je ne bo mogla pogrešati nobena večja znanstvena knjižnica na svetu.

Sinajski evhologij, molitvenik ali po vs. bini obrednik je sredi prejšnjega stoletja odkril v samostanu sv. Katarine na Sinajski gori ruski arhimandrit Porfirij Uspenskij. Prvo izdajo je priredil I. 1882

za Jugoslav. akademijo v Zagrebu dr. Lavoslav Gettler, vendar se je pokazalo, da je njegovo delo nezanesljivo, z napakami in v mnogem znanstveno neuporabno. To velja tudi za njegovo izdajo Sinajskega psalterja. Prof. dr. Nahtigal podaja v uvodu pregled dosedanjih izdaj starocerkvenoslovanskih spomenikov od Kopitarjeve izdaje Glagolita Ciozianus preko raznih nemških, ruskih, čeških in drugih izdaj. Sinajski kodeks evhologija — piše prof. dr. Nahtigal — je ostal edini starocerkvenoslovanski spomenik, ki še ni doživel nove natančne in znanstvenokritične objave na podlagi originala ali njega fotografiranih posnetkov pred katerim se je po izdaji psalterja zaustavila serija ruske Akademije znanosti »Pamjatniki staroslavjanskega jezika«. Na ta način dovršuje s prihučo izdajo slovenska Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani od ruske akademije započeto delo.

Izdajati take spomenike — sklepa prof. dr. Nahtigal — je gotovo naloga akademij znanosti, kakor je tudi lepo razvideti iz pregleda dosedanjih izdaj starocerkvenoslovanskih spomenikov. »Starocerkvenoslovanski evhologij pa ima še posebno mišlenskost za slovensko Akademijo znanosti in umetnosti, ker so očite veze delov spomenika ne le s starocerkvenoslovanskim pismenstvom na Moravskem in v Panoniji, temveč naravnost s slovenskim Brziškim spomenikom.« Navajajoč študije V. Vondráčka in Iv. Grafenauerja, omenja pisec novo panonsko teorijo obstoja nekega,

v ožjem smislu staroslovanskega, karantansko-panonskega pismenstva pred starocerkvenoslovanskim na Moravskem in v Panoniji. »To ne le za slovansko filologijo, ampak zlasti tudi za slovansko kulturno zgodovino vevležano in zanimivo vprašanje potrebuje še dokončne rešitve, ki ji po neki poti baš zopet veze Sinajskega evhologija z Brziškimi spomeniki more pokazati odločujočo smer.«

Uvod zavzema 16 strani. Nadaljnji del knjige tvorijo — kakor že omenjeno — fotografirani posnetki vse strani Sinajskega evhologija in odlomke služebnika. Posnetke je izvršil s podporo Znanstvenega društva v Ljubljani knjižničar omenjenega samostana na Sinajski gori oče Joakim. Reproducirani so prav jasno na umetniškem papirju, kakor ima knjiga tudi sicer prikupno in reprezentativno lice. Njen pojav vpišujemo z zadovoljenjem v kulturno kroniko in želimo prof. dr. Nahtigalu, da bi mogel kmalu videti vse tri zvezke svojega, za študij starocerkvenoslovanskega jezika tako pomembnega dela.

Učiteljstvo in naš jezik

V slovensko kulturno kroniko je treba vpisati s posebnim opozorilom 3/4. številko časopisa za sodobno pedagogiko »Popotnik«. O smotrnem urejanju in zanimivih anketah tega strokovnega obzornika (urednik Ernest Vranc) je že bila beseda v našem kulturnem pregledu. Navedena številka je posvečena slovenski besedi in knjigi, ali bolj konkretno: pouku slovensčine v ljudski šoli in slovenski mladinski književnosti. Ne glede na potsetoletnik Gutenbergovega prvega tiska, ki

jo urednik tudi omenja v svojem uvodniku, so vprašanja mladinskega odnosa do književnega jezika in do domače knjige vedno znova pereča. E. Vranc jih je postavil takole:

»Zato hočemo sredi množice neresenih jezikovnih vprašanj naše ljudske šole spoznati nekaj v bistvo globlje segajočih problemov, porojenih iz občutja odgovornosti do jezikovne zmogljivosti našega otroka: Kje smo in kaj moremo storiti v stopnjni ubijajočega verbalizma v slovnici? Kako naj bolje prikažemo lepo slovensko besedo v naših šolah? Kako je z našo mladinsko književnostjo, staro fevdalno pravilico itd?«

Albin Podjavoršek razglablja v tem okviru o vprašanju kmečkega otroka v kulturni svet besede in knjige. Zares: vprašanje ki se o njem premalo razpravlja. Če hočemo imeti resnično narodno kulturo, moramo tudi jedro naroda, t. j. kmečki sloj, priložiti za domačo knjigo in mu sploh vzbuditi večje kulturne potrebe. V tem pogledu ima učiteljstvo največje naloge. A. Podjavoršek razvija v svojem sestavku nekatere izpodbitne misli. »Predhod od krajevnega narečja v knjižno slovensko otroka se težavo prebudi. Namen jezikovnega pouka ni, da bi odpravljali na kmetih narečja saj so dialekti stari kakor domači rodovi. Smisel jezikovnega pouka je mnogo višji: Včleniti je treba sleherni narodov ud k enotnemu jeziku, kakršnega grožijo lepa književnost, ki naj bi bila tudi malemu človeku dosegljiva.« — Dalje: »V otroku vzbuditi in razviti jezikovni čut pomeni, v podzavestno pravilo tvorjenih jezikovnih oblikah za obvladovanje materinščine v knjižni obliki dovesti tak napredek, ki bo v skladu z umsko rastjo otroka. Ko čut za opazovanje in sposobnost izražanja premakneta otroka

v leta, mu knjiga postane dober prijatelj! O naši mladinski književnosti sodi pisec: »Mnogo je knjig o mladini, a malo za mladino, zlasti za kmečko. Mlada kmečka duša živi v svojem posebnem svetu, ki je mnogo bolj povezan s narodo in njenimi pojavi, mnogo bolj s krizmi in težavami življenja, zato bi morala dobiti v roke več knjig iz življenjske resničnosti z vednim pogledom v bodočnost.« In še to: »Slovinci ne poznamo analifabetov; toda tragika je v tem, da se naše književnosti, kakršna pač je, le malo poslužuje kmečko ljudstvo, da, lahko rečemo: nje se poslužuje samo vrhna plast šolanih 10.000... Slovinci smo dosegli svojo visoko kulturo besede in knjige samo teoretično.«

Nedvomno potrebne ugotovitve! Šola na kmetih pač stori svoje, »v pošolski deli pa zija med kmečkim domom in kulturnim življenjem globok prepad.« (A. Podjavoršek.)

Albert Žerjav v prikazuje pot »Do današnjega smisla in obega zvezka knjige pouka.« Ta sestavek pravilno poudarja važnost pouka materinščine in njega podarek v spoznavanju, odkrivanju in doživljanju vsebine, življenjske in funkcijske vrednosti materinščine in njenega glavnega pouka. Piševo pojmovanje pouka materinščine glede na nje osrednjo življenjska važnost in kulturno pomembnost lahko velja tudi za vse druge šole, kajti materinščina ne bi smela biti tudi na višjih stopnjah ne bomo stvarila za razširjenje znanja, nepraktičnega, zgolj umstveno funkcijo razvijajočega znanja, marveč najtoplejša in najneposrednejša vez s samim narodom, z njegovim življenjem, njegovo kulturo. In prav ta prevladni moment pozabljajo tisti same-znanstveniki, ki jim je poučevanje slovensčine to, kar poučevanje latinščine ali katerega koli tujega jezika in ki s svojim smelnim

Domače vesti

Veste, mi smo sportniki!

Torkovo »Jutro« je poročalo o železniški nezgodi, ki se je prišla v nedeljo zvečer na dolenski progi med Grosupljem in Šmarjem. Občutna zaseda je nastala zaradi tega, ker so morali potniki prestopiti v temni noči. Pot ob progi je bila skrajno razmočena in slaba. Po nasipu so ljudje padali kar za stavo. Kdor ni imel prtljage, se je še kako znašel, gorje pa tistemu, ki je imel več kovčgov ali zavrtkov. Sem spadajo tudi naše pridne Belokranjke, ki nam nosijo iz oddaljenih krajev jajca in perutnino.

Ko je bilo treba prestopiti, so jo prvi nevrili neki mladeniči, ki so nato zasedli vse prostore brez ozira na druge potnike. In tisti, ki so do Grosuplja sedeli, so se znašli naenkrat v hodniku. Med temi je bil tudi že prileten gospod, ki je prenesel iz vlaka v vlak kakih šest let staro deklico, očitno bolnico, ki mu je spala v naročju. In ob tej priliki nismo popotniki doživeli, da bi bili mladi gospodje pri težavnem prestopanju temu ali onemu priskočili na pomoč, ne, le sedeže so zasedli. In ke jih je neka dama prav vljudno opomnila, da bi pač lahko gospodu z bolno punčko odstopili sedež, se je eden izmed njih odrezal: »Veste, mi smo sportniki!«

In dama je čisto pravilno pripomnila: »Da, prav zaradi tega, ker ste športniki, bi morali to storiti!«

Mladim ljudem pa reč ni šla v glavo. Nam pa tudi ne gre, da imamo tako lepo vzgojeno mladino, ki v nesreči misli le sama na sebe in na svojo udobnost. Da, mi smo »sportniki!«

Kvalitetna optika

LJUBLJANA
PASAJA
NEBOTIČNIKA

* Iz »Službenega lista«. Službeni list kr. banske uprave dravske banovine št. 15. z dne 19. t. m. objavlja uredbu o izplačevanju prejemkov banovinskih plačevancev v mobilnem in vojnem stanju, uredbu o spremembah in dopolnitvah uredb o mletju in kruhu, pojasnilo člena 1. uredbu o preskrbi prebivalstva in vojske s kruhom, odločbo o ukinitvi izvozne carine na deske, plohe, letve in skobe (late), naredbo o kontroli izvoza živalske krme, naredbo o spremembah in dopolnitvah naredbe št. 52.947 z dne 29. 10. 1940 o kontroli uvoza bombaža, bombažev preje in preje fioca, pravila o opravljanju državnega strokovnega izpita za uradnike v resoru ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje, navodilo za sprejemanje dnevničarjev na delo v resoru ministrstva za gradbo, dopolnitev pravilnika o učnih zavodih in strokovnih šolah, katerih izpizicevala dajejo ugodnosti glede dokazovanja strokovne izobrazbe za rokodelske obrti, popravek v uredbi o prispežnem obrazcu v obliki pečata, obrazcu za overilo prevoda itd. tolmačev, popravek v uredbi o likvidaciji Jugoslovenskega Feliksa, odredbo o ustanovitvi oddelka za evakuacijo in zaščito otrok pri banski upravi dravske banovine in razne objave iz »Službenih novic«.

* Naraščanje in padanje reke Save. Iz Litije nam poročajo: Zanimivo je opazovati beležke pri litijjski vodomerski postaji. Trenotno je Sava že dva metra nad normalo, kar je vzrok odjuge in padavin. Sava se je začela dvigati v soboto 15. t. m. Tedaj so zabeležili 1,60 m nad normalo. Kljub temu, da je v nedeljo deževalo, je upadla Sava na 78 cm. Od tedaj Sava spet narašča. Nevarnosti za poplave pa ni. Včeraj je imelo savsko valovje 5 stopinj Celzija nad ničlo, dočim v soboto še 3,6 stopinj Celzija. Odkar je narasla voda, imajo splavarji polne roke dela. Na nekaterih krajih je začelo primanjkovati razpoložljivi

vega lesa in so v gozovih drvarji prilo na delu, da bodo ustregli naročilom lesnih trgovcev in splavarjev.

* Društvo meščansko-groboških učiteljev, ljubljanski pododbor, je imelo v torek svoj sestanek. Glavna točka dnevnega reda je bila izvolitev novega predsednika, ki so ga izbrali v osebi ravnatelja g. Melhiorja Rismala. Za po-predsednika pa so izvolili g. Antona Kumpa. Novi predsednik je razvil spored pododborove delavnosti, ki jo je treba v interesu šole, vzgoje, pouka in stanu nujno in vsestransko poživiti. V gibanju so sile, ki so in bodo za nadaljnji razvoj meščanskega šolstva največjega pomena in zato ravno učitelji ljubljanskega pododboru ne smejo stati blajžočim se dogodkom ob strani. Prihodnji sestanek bo v petek 28. t. m. v šentjakovski šoli v Ljubljani.

* Na zagrebškem trgu je draginja začela popuščati. Mnogo je jajec, ki jih prodajajo po 75 par do 1,75 din. Svinjskega mesa je mnogo, tudi govedine je dovolj, vendar Zagrebčani kupujejo večji del cenejše vrste mesa. Dovož jagnjetine je zaradi visokih cen skromen. Kmetje v precejšnjem obilju ponujajo surovo maslo, svež sir in smetano. Mlečni izdelki se bodo pocenili. Precej draga je še perutnina. Povrtina je samo še zimska. Od domačega sadja so napredaj samo jabolka.

* Redukcija delavcev v Varaždinu. Kakor poročajo zagrebški dnevniki, je bilo svojčas reduciranih pri Tivlju v Varaždinu 600 delavcev. V ponedeljek zvečer je poseben odbor, ki ga je določila banska oblast, proučil vprašanje redukcije delavcev. Pregledal je premoženjsko stanje posameznih delavcev. Dosele je po tem pregledu reduciranih 220 delavcev. Pri nadaljnji zaposlitvi bodo upoštevani najsiromašnejši delavci.

* Oskrbovanje ladij s kruhom je tudi eno izmed važnih vprašanj, ki se je pojavilo v uvedbo krušnih nakaznic. Iz Dubrovnika poročajo, da se zadnje čase razvija v pristanišču Gružu živahen ladijski promet z izvažanjem lesa. Jadrnice potrebujejo znatne zaloge prepečenca, ki ga je zdaj težko dobiti. Pekli ne dobijo bele moke, iz katere se prepečenec edino lahko peče. V Lukah, kamor tvorijo naše ladje les, pa ni ničesar dobiti, pogostokrat niti pitne vode. Zato bodo morala oblastva čimprej rešiti to vprašanje, da ne bo uničen še ta pomorski promet.

* Nova moderna gimnazija bo zgrajena v Slavonskem Brodu. V banovinskem proračunu je v ta namen določenih 15 milijonov din in bo nova gimnazija opremljena z vsem, kar zahteva moderna vzgoja v učnem, sportnem in življenjskem pogledu. Med novo gimnazijo in bodočo župno cerkvijo bo urejen nov trg, da bo Brod pridobil na lepoti. Nova gimnazija bo samo moška, sedanjo gimnazijo pa bodo s stroški 750.000 din preuredili za žensko gimnazijo.

* Rojake v Beogradu opozarjamo na nedeljski koncert pevskega zbora Glasbene Matice ljubljanske. Izvajal se bo Verdijeve Requiem za soli, zbor in orkester. Solisti so: Zlata Gjurgjenac, Franja Golob, Jože Gostič in Zarko Cvejač. Orkestralni part bo izvedla iz posebne naklonjenosti Beograjska filharmonija, ki je največji in najboljši simfonični orkester v naši državi. Začetek koncerta ob 20.45. Vstopnice se dobijo na blagajni Kolarčeve ustanove. Koncert bo v veliki Kolarčevi dvorani. (—)

* Insulin Zagreb prvič v prometu. Edini domači preparat Insulin Zagreb, ki je delno pripravljen iz obrabnih jadranskih rib, je prišel pretekli torek prvič v promet.

Zagrebški zdravniški krogi so prepričani, da bo to najuspešnejše sredstvo za pobijanje sladkorne bolezni. S poskusi so pričeli že pred nekaj meseci in zdaj so bili doseženi tolikanj zadovoljivi uspehi, da je lahko prišel Insulin Zagreb v širši promet. Učinek so zlasti preizkusili na kunčih pasme čindila. Šef oddelka Higienškega zavoda v Zagrebu, kjer izdelujejo novi insulin, je dr. Vuk Vrhovac.

HRDAVE IN RDEKASTE ROKE POSTANEJO Z UPORABO PERMAKREME GLADKE IN LEPO BELE KANČ

* Gotovo vas zanima zgodovina Ljubljane. Priporočamo vam da si nabavite Ilke Vašetove »Umirajoče duše«. Zgodovinski roman iz baročne Ljubljane. Ob koncu 17. in prvi polovici 18. stoletja je doživljala Ljubljana zlato dobo svoje umetnostnega udejstvovanja. Iz te dobe je zalela pisateljska snov za svoj roman in postavila v osredje knjižara Robbo in Mislita ter slikarja Meningerja. Vsebinsko je sentimentalna in romantična razvoj delanja dobro premišljen kulturno-zgodovinski opis raznih tedanjih dogodkov in običajev po plačini in zanimivi knjižna stane brošura 52 din. vezana 62 din ter se naroča v knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani. Selenburgova ulica 3. (—)

* Lepo in dobro milo, si lahko skuhate sami! Vse potrebno: lužni kamen, terpentinski cvet, prašek za penjenje, pepeliko in izvrstno navodilo vam nudi kr. dv. dobavitelj drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5. Odkrepa tudi po pošti. (—)

* Požar v kinematografu. V Sremski Mitrovi je v ponedeljek zvečer nenadno nastal požar v kinu »Korso«. Vnel se je film K sreči je bil operater Jaša Bart toliko pribehen in pogumen, da je z golimi rokami pograbil goreči film, ga vrgel v kot in zmetel nanj zimске suknje ter zadušil požar. Zaradi opeklin so morali nato operaterja prepeljati v bolnišnico.

* Po nesreči je ustrelil brata. Skoraj ne mine mesec, da se ne bi tu ali tam primerila nesreča z orožjem v nevaženih rokah. Tokrat beležijo hrvatski listi nesrečo, ki se je primerila v vasi Mali gori. Nekli Vinčo Lučev se je igral s samokresom, ki se je nenadno sprožil in zadel njegovega 16-letnega brata Marka v trebuh. Ranjena so prepeljali v Zagreb, kjer pa je izdihnil.

* Presenetljiva aretacija v Zagrebu. Policija v Zagrebu je prišla tri zloglasne zločince Baloga, Malterja in Mihaljevića, ki so izvršili 11 velikih vlovov v Zagrebu in še marsikatero druge tatvine o katerih zdaj iščejo podatke. Zdal sta bila aretirana še dva znana zagrebška trgovca in sicer Vinko in Marko Kraus, o katerih so vsi trije vlovili izpovedali, da so ves plen redno donášali tema dvema trgovcema, ki sta ga spravila v denar. Oba trgovca sta zelo premožna, zato je aretacija zbudila tem večje presenečenje. Omenjena vlovila tem dvojica je bila ena najpodjetnejših, kar jih je zadnja leta delovalo v Zagrebu in okolici. Pri enem samem vlovu v Kustošiji so odnesli za 50.000 din plena. Koliko pa drugod, bo šele ugotovila preiskava.

* Napad kmetov na cigansko vas. V Veliki Kopanici pri Djakovcu je že kakih 50 let cigansko naselje. Svoječas, ko se je kmetom dobro godilo, so tudi cigani zadovoljno živeli z beračenjem. Zadnja leta pa so postali kmetom huda nadloga. Po malem so kradli ter zastrupljali perutnino ali celo svinje in se potem hranili z zavrnjenim mesom. Nedavno so bili izvršeni trije veliki vlov v kmetске hiše, odkoder je izginilo žensko perilo in narodne noše. Orožniki so se poslužili policijskega psa, ki jih je privedel naravnost v cigansko naselje. V neki kolibi, kjer sta bila 10-letna otroka, so orožniki našli ukradeno blago. Otroka

VELIKA MAŠKARADA SOKOLA I

v vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru
Pustna sobota, 22. II. ob 20. uri

sta izpovedala, da sta staršem pomagala pri vlovih na ta način, da sta se spizlala skozi okna, kjer odrasel človek ne more skozi. To razkritje je zbudilo ogorčenje vseh vaščanov. Zvečer se je zbralo pred občinskim poslopjem kakih 300 ljudi. Oboroženi s palicami in motikami so se podali proti ciganskemu naselju. Zapovedali so ciganom, naj pobegnejo. Kmetje so nato začeli rušiti ciganske kolibe. Podrli so jih 14, cigani pa so zbežali ogrnjeni z odejami drug za drugim v noč. Kmetje so prinesli samo trem hišicam, ki so last cigana Aleksandra Filipovića in dveh njegovih sinov. Ta ciganska družina živi najdalje v teh krajih in je na dobrem glasu. Ostalo naselje je spremenjeno v ruševine. Kmetje so pripravili dati ciganom odpravnino, toda ponovne naselitve ne dopustijo.

Iz Ljubljane

* Plemenit zgradb primarija dr. Bogdana Derča Sefa otroke bolnišnice z primarija dr. Bogdana Derča pozna obsevalstvo vse Ljubljane in okolice kot idealnega prijatelja otrok predvsem na ko-dobrotnika revne mladine. Zdr. Bogdan Derč spet izkazuje z veliko podozornostjo revne mladine. Začetek jazz. Kraljica Smaragdna noč bo prešla lepo darilo. Vstopnina samo 10 dinarjev. Kdor se hoče veseliti in nepriljubljeno zabavati, naj pride v soboto gotovo v Sokolski dom na Vič. (—)

* Smeragdna noč Sokola Vič, ki bo v soboto 22. t. m. ob 20. uri v krasno okrašeni sokolski dvorani, bo spet znova potrdila sloves viških pustnih zabav. Pripravniki smo, da bodo tudi letos vsi posestniki izredno zadovoljni s solidnimi cenami in zabavo. Igral bo sokolski Nicky jazz. Kraljica Smaragdna noč bo prešla lepo darilo. Vstopnina samo 10 dinarjev. Kdor se hoče veseliti in nepriljubljeno zabavati, naj pride v soboto gotovo v Sokolski dom na Vič. (—)

* Opozarjamo na jutrišnji koncert, ki ga bosta izvajali v mali Filharmonični dvorani pianisti Marta Osterc-Vajalova in Silva Hraščeva. Na dveh klavirjih bosta izvajali dela: Mozarta, Brahmsa, Chopina in Rahmaninova. Začetek koncerta bo točno ob 20. uri. Vstopnice se dobe v knjižarni Glasbene Matice. (—)

* Ljubljanske modiste tekmujejo med seboj, katera bo napravila najlepši papirnati klobuček za otroški ringaraja, ki bo na pustno nedeljo v Kazini ob pol 16. Klobučki bodo napredaj po zmerni ceni na posebni stojnici v dvorani, nakar bo sledil ringaraja klobučkov. Ne zamudite priliko, da si ogledate najorginalnejše in najlepše modlarske modne novosti. Prijatelji mladine in pristranskega veselja dobrodošli. (—)

* Mesec roditeljskih večerov na bežigradski gimnaziji se nadaljuje. Prvi sestanek, na katerem je predaval ravnatelj g. dr. Pečovnik o metematiki in g. prof. Arko o nemščini, je uspel v največje zadovoljstvo polne dvorane. Drevo bo na vrsti predavanje o slovenščini in verouku. Društvo »Dom in šola« opozarja starše in njihove namestnike na ta večer, ki bo ob 20. v gimn. risalnici.

* Vzgoja sadnega drevja po švicarskem načinu je naslov predavanja, ki ga bo imel drevi ob pol 8. v ljudski šoli na Viču g. tajnik škulj. Na razpolago bodo tudi slike.

* JNAK »Edinstvo«. Drevo ob 20. redni članski sestanek z aktualnim predavanjem. Po predavanju debata.

* JNAD Jugoslavija bo imela drevi ob 20. članski sestanek v društvenih prostorih.

* Akademsko društvo Dobrodoš obvešča člane, da bo v petek 21. t. m. ob 20. uri članski sestanek v lokalni JNAD Jugoslavije v Tomanovi ulici. Odbor.

* Starešinska organizacija Preporoda obvešča članstvo, da bo redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v petek 21. t. m. ob 20. uri v društvenem lokalu na Bleiweisovi cesti. Odbor.

* Samomori ali zločin? V noči od ponedeljka na torek se je zgodil na desnem bregu Ljubljane skrivnostni, do zdaj še nepojasnjen dogodek, o kakršnih beremo nemara le v napetih kriminalnih zgodbah o misterioznih umorih in zločinih. Prav ta usodna noč je bila temna, deževna in meglena, posebno temna pa še na desnem bregu Gruberjevega prekopa ob Hradeckega cesti, ki je prav skromno razsvetljena. Prav to usodno noč, okoli dvanajste ure, se je zgodila v bližini zatvornice, kjer je zaradi gradnje brvi zgrajen zasilen gradbeni oder, tragedija, ki je ostala do danes še nepojasnjena. Redki pasanti so šliši, kako je nekdo v strugi Gruberjevega prekopa klical na pomoč. Klic pa so kmalu utonili v narasli vodi pred zatvornico, ki je bila dvignjena. Kalni valovi Ljubljance so s truplom utonleca odnesli tudi skrivnost njegove smrti. Oblastva stoji pred težko uganko, ali se je zgodil zločin umora ali samomor. Prijavile so se priče, ki izpovedujejo, da so slišale malo pred usodnim klicem v strugi glasben prepričeval moškimi in žensko na obrežju prekopa, iz česar bi lahko sklepali, da se je zgodila ljubezenska žalost.

Obiave

Dašovi CMD. Družbi sv. Cirila in Metoda je nakazal g. Drago Čokli, trgovec v Podvelki, p. Brezno; 300 din namesto vena na grob pokojne soročnice g. Ane Pestevske, učiteljice v p. Mariboru. — V počaščenje spomina blagopokojne gospe Julke Goriskove, članice odbora GSM, po družnici v Beogradu, je daroval Družbi sv. Cirila in Metoda g. Ivan Škarja, državni svetnik 100 din. Iskrena hvala!

Profitiberkulozni dišpanzer v Cerknici se javno zahvaljuje trdnji žagar na Raketu za 200 din in trdnji Kovač v Starem trgu za 500 din, ki sta jih darovali za pomoč našim jetičnim bolnikom. Prosimo še ostala industrijska podjetja, da sledijo temu človekoljubnemu vzgledu.

Slabo navodilo

Nad vrati davčnega urada v Ameriki je bil napis:
»Plačaj davek z nasmeškom!«
»Poznašala sem,« je dejala miss Darling, »pa so hoteli od mene denar.«

Akademsko skupina SPD

Planinski ples

Kazina 22. II. 1941.
Odeon jazz.

pikoivostvom ustvarjajo v učencih pristudo, ne pa ljubezen do materinsčine. A. žerjav dobro pravi: »Ne poznam ljudskošolskega predmeta, ki bi bil vzgojno in etično tako bogat in plodovit, strukturno pa tako raznolik in obsežen, kakor je naš jezikovni pouk. Medtem ko se je nekdo izražal pouk materinsčine v slovniškem mrevvarjenju jezika in v deklamiranju slabo užiten tekstov, se dandanes izživlja v navidezno tako različnih panogah, in sicer od prostega pripovedovanja do prodiranja in uživanja slovstvenih biservov naroda in človeštva, ki pa imajo vse skupaj le en cilj, ki se glasi: ljubiti materinski jezik in zvesto služiti svojemu narodu.« Mar ni želeli, da bi bilo tako vedno in povsod, kjer poučujejo našo materinsčino?

Anton Ferline razpravlja o pedagoškem načelu doživljanja s posebnimi pogledi na jezikovni pouk. Pisec postavlja za otroka v predpubertetni dobi načelo, da bodi ves slovniški pouk doživljajočega značaja in obenem stvarni pouk, kar je pravilno že glede na psihologijo otroka. A tudi v pubertetni dobi in pri mladostnikih bi bili doseženi mnogo večji uspehi — dostavlja pisec teh vrstic — če bi bil pouk slovensčine in slovenske literature blizu »doživljajočemu značaju« kakor pa abstraktnemu sistemu.

Anketa, ki jo je sestavil Miloš Ledinek, združuje v pregledno celoto množico odgovorov praktičnih pedagogov. Tu je beseda o govornih sposobnostih otrok ob vstopu v šolo, o odnosu narečja do književnega jezika, o jezikovnem zakladu našega otroka, o izražanju naše dece, o naših čitankah in mladinskem čitju, o naših knjižni med ljudstvom. Nas posebno zanima poslednji odstavek. Nekateri pravijo, da je naša knjižna produkcija za širše ljudske plasti pretežka, drugi pa navajajo sodbo preproste služkinje, ki se je po-

globila v Cankarja, Gregija in Finžgarja. Pravičen je sklep, da so krive ekonomske in socialne razmere, če umetniški proizvodi ne prodirajo v širše sloje. »Danes so le redke izjeme med širšimi plastmi, ki bi iz lastnega nagiba prijele za leposlovno knjigo. Nedvomno bodo morali priti nekoč časi, ko se bo ljudstvo spontano približalo našim prerokom in vodnikom. To bo šele prava naša rast in bo moč naše narodne »mobitnosti« — v sklopu celotne človeške kulture.«

Marijan Pavčič je v članku »O dušni paši« podrobno in s praktičnimi primerjavi osvetlil odnos mladine do domačih knjig; med drugim navaja podatke o tem, kaj čita mladina (po statistiki javnih knjižnic). Martin Mencej se bavi s »Vzgojnim in učnim pomenom mladinske književnosti« in pravi: »Samo književnost, ki odgrinja tajne zakone prirodnih sil, uči ledre in popolneje življenje, deluje na mladino vzgojno in učno v pozitivnem smislu.«

V zvezi s tem se razni drugi članki in podatki iz šolske prakse. Vselej je zgoraj označena vsebina »Popotnika« vredna pozornosti vseh naših kulturnih krogov. —o.

ZAPISKI

Slovenska premiera v Skoplju. Dne 24. t. m. bo skopljanski gledališčni uprizarilo v režiji Vladimirja Skrbnška znano ljudsko igrar F. S. Finžgarja »Divji lovec«. Uprizaritve bo v znamenju prošlave pisateljeve 70letnice. Skopljanski »Pozorist« list je priobčil ob tej priliki daljši članek o avtorju »Divje lovec« in večji članek o režiserju Vladimirju Skrbnšku. Med člani tamošnjega gledališča je tudi Slovenec Maks Furjan, ki bo igral v »Divjem lovecu« Tončka. Kakor izveemo je gledališče v Skoplju sprejelo v letošnji

repertoar tudi dramo Ferda Kozaka »Le-pa Vida«.

Kaj pripadlja Slovenska matica? Slovenska matica je pravkar sprejela končni program svojih rednih izdaj tekočega leta. Kakor smo izvedeli, bo izdala dramsko delo dr. Bratka Krefta »Kranjski komedijante«, roman Antona Ingolice »Matevž Visočnik« in esejsko knjigo dr. Vojevske Moleta »Umetnost. Njeno obličje in izraz«.

Ivan Cankar v ruščini. V najnovejšem zvezku mariborskih »Obzorij« poroča St. Atanasov, da je državna založba (Gosizdat) v Moskvi vključila v svoj založniški program za l. 1941 poleg preveda romana Milke Zilce »Kajin punt« tudi izbrane novele Ivana Cankarja. V napovedi, ki jo je objavila »Literarnaja Gazeta«, je povedano, da je Cankar med svetovno vojno umrl v avstrijskem koncentracijskem taborišču (!).

Ruske veseligrte na nemških odrih. Kakor poroča »Frankfurter Zeitung«, spada jo med najuspešnejša dela, ki jih letos uprizarjajo največji nemški odri, veseligrte, odnosno komedije ruskega pisatelja Ostrovskega (1823—1886). Komedijo »Gozd« uprizarjajo v Berlinu, Münchenu, Leipzigu in drugod; povsod polni gledališča. Nedavno je bila v Monakovem v tamkajšnjem »Volkstheater« premiera druge komedije Ostrovskega »Vsaka mo-drost se neke zatakn« pod nemškim naslovom »Jungfer Mann macht Karriere«. »Frankfurter Zeitung« poudarja, da je ta komedija ne le silno zabavna, temveč tudi globoko segajoča družabna satira, katere osebe so sicer castro in včasih neusmiljeno humoristično narisane, vendar pa polne globoke človečnosti. »Komedija daje priliko, da vidimo in poslušamo rojenega mo-stra gledališke umetnosti.« Pri nas se toliko oziramo po uspešnih komedijah in veseligradah. Ali ne bi kdaj pogledali tegale Ostrovskega? s.

Iz Celja

— Počastitev spomina vladnega svetnika Emilijana Lileka. Včeraj, na obletnico smrti vladnega svetnika Emilijana Lileka sta se poklonila njegovemu spominu odbojna ženske in moške podružnice CMD v Celju ter položila šopek cvetja na njegov grob na okoliškem pokopališču v Celju. Poklonitve sta se udeležila tudi dva odbornika glavnega vodstva CMD. Slava spominu velikega dobrotnika Družbe sv. Cirila in Metoda!

— Dodatne krušne karte za delavce. Na razna vprašanja sporočamo, da izdaja dodatne nakaznice za moko in kruh za delavce, ki so zaprosili pri težkih delih, edino bratovska skladišča v Celju in to samo za delavce, ki so pri njej prijavljeni.

— Krajevni odbor Aerokluba »Naša krila« je imel v torek zvečer občni zbor, ki ga je vodil predsednik, poveljnik mesta in 39. pp. polkovnik Ivo Tomašević. Podprta je izredno važnost Aerokluba, iz katerih povod izhajajo najboljše piloti. Nujno potrebno je populariziranje ideje letalstva, ki ima v vojni prevladujočo vlogo. Tajnik g. Leo Vičar je poročal, da je odbor uvelodil obsežno nabiralno akcijo v Celju, Savinjski dolini, Laškem in drugod, koder je že doslej lepo uspela. Društvena uprava izvaja in izpopolnjuje organizacijo članstva ter je tudi izvršila priprave za ustanovitev poveljstva v bližnjih krajih. Program za sedanjost poslovnost dobro je naslednji: dokončanje dograditve jadranskega letala, ki je v delu ter gradnja dveh šolskih jadranskih letal. Po načrtu reorganizacije jadrane skupine s prireditvijo čim več sodelavcev. Solanje jadranskih letalstva. Dokončanje ureditve letališča. Prireditve velikega propagandnega letalskega dne poleti s sodelovanjem celjske jadrane sekcije in drugih jadrancev ter vojaškega letalstva iz blaginjskega poročila g. C. Sadarja posnemamo, da ima celjski Aeroklub sedaj 10.302 din premoženja. Na predlog predsednika nadzornega odbora g. direktorja Mravljaka je prejel upravni odbor razrešnico. Izvoljena je bila vsa dosedanja uprava s predsednikom g. polkovnikom Tomaševićem na čelu O. poštvovalnem in uspešnem udeleževanju jadrane sekcije je poročal načelnik g. Mirko Mejavšek. Idejni delavci v tej sekciji zaslužijo vso pozornost in podporo javnosti. Prota g. Bulovan je predlagal, da bi Aeroklub prijel predavanja, ki bi služila propagandi letalstva. Predsednik g. polkovnik Tomašević se je zahvalil tisku za podporo in ga prosil za nadaljnjo naklonjenost. Izjavil je, da si hoče celjski Aeroklub s svojim delovanjem priboriti mesto med prvimi Aeroklubi v naši državi.

— Utopljen v Skofiji vasi so spoznali. Kakor smo poročali, so dne 13. t. m. zjutraj potegnili iz Hudinje pri Majdicah tovarni v Skofiji vasi pri Celju truplo neznanega utopjenca. Mrtveca so v soboto pokopali na pokopališču v Vojniki, njegovo obleko pa so shranili, da bi morda pozneje lažje ugotovili istovetnost. Te dni se je oglašal v Vojniki posestnik Jože Kocalj iz Gornje Voličine pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, ki je po opisu in obleki ugotovil, da je mrtveca njegov sorodnik, 24-letni delavec Alojz Ploj iz Gornje Voličine. Ploj, ki je kazal v zadnjem času

znake živčne razkrojenosti, je krenil 11. t. m. zjutraj iz Gornje Voličine v Maribor, nato pa se je odpravil z avtobusom iz Maribora proti Celju v Skofiji vasi. Pri Celju je izstopil in pozneje skočil v Hudinjo. V usodnem času je tovarniški delavec, ki je hitel na delo v Celje, slišal neko klicanje iz vode, a temu ni posvetil pozornosti in se je peljal s kolesom dalje.

Iz Maribora

— Novi posojili v znesku 6 in pol milijona dinarjev predvideva osnutek proračuna mestne občine Maribor za l. 1941. Za ureditev nove mestne tržnice bo najeto posojilo dveh milijonov din in jih namerava mestna občina odplačevati v roku 15 let po 7% za kar je predvidena anuiteta v znesku 150.000 dinarjev. Za razširitev vodovoda na je predvidena proračunu anuiteta 350.000 dinarjev, ki se bo plačevala 15 let po 7% za posojilo 4.500.000 dinarjev. Anuiteta 350.000 din bo krita s povzrašanimi dohodki od odale vode. Proračun predvideva namreč zvišanje tarife za večjo porabo vode od 2 din na 3 din za m³, v okoliških občinah od 3 na 4 din za m³, dočim ostaneta vodari na in cena vode pri normalni porabi nespremenjeni. S tem novim osnutekom bo prireditev posestnik zgradbi, ki uživa trajno davčno priložnost pa tudi oni, ki porabljajo izredno veliko vode.

— Novo službeno mesto pri mestnem poglavarstvu. Novi proračun za 1941 predvideva tudi mesto predsedstva tajnika prve kategorije za letniški prejemki 22.500 din.

— Premiera »Čaršinskih Amazonk« bo v soboto 22. t. m. Režira Verdonik dirigira Herzog. — Drevo gostovanje ljubljanskih prvakov Danilove in Kralja v Kozakovi Lepi Vidi.

Gospodarstvo

Strogi predpisi za promet s surovimi kožami

Usnjarska industrija v Sloveniji se že dolgo prizadeva, da bi se uredilo vprašanje prometa s surovimi kožami glede na grožnjo nevarnosti, da bodo usnjarska podjetja ostala brez surovine. Urad za kontrolo cen je sicer določil maksimalne cene, vendar je ostal neupoštevane predlog po enotni organizaciji nakupa. Enostanski ukrep maksimiranja cen brez istočasno stroge organizacije nakupa je imel za posledico, da je blago izginilo s trga in se je razvila ilegalna trgovina ter so se v zadnjem času surove kože celo izvažale iz Slovenije, čeprav bi morala slovenska usnjarska industrija in obrt dobiti surove kože še iz ostalega dela države, saj predstavljajo slovensko usnjarsko v predelavi težkih kož 60% celotne produkcijske kapacitete v naši državi. Odslek usnjarske in čevljarke industrije pri Zvezi industrijcev v Ljubljani se je dolgo prizadeval, da se uvede smotna organizacija odkupa surovih kož preko zbiralcev surovih kož in trgovcev in da se potem odkupljene surove kože pravilno razdeli na posamezna podjetja. Pravilni ban je že sredi januarja izdal naredbi o prometu s kožami, s katero je bil ves promet s surovimi kožami postavljen pod kontrolo in je bila obenem ustanovljena poslovalna centrala za razdelitev odkupljenih surovih kož. Sedaj smo tudi za ostalo področje države dobili slično naredbi o razdelitvi surovih kož, ki stavlja ves promet pod strogo kontrolo. Naredba se glasi:

Naredba o razdelitvi surovih kož

Čl. 1. Mesarske zadruge, mesarski obrtniki, javne, privatne in industrijske klavnice ter privatne osebe, ki koljejo živino za lastne potrebe, morajo prodati surove kože samo zbiralcem ali trgovcem s surovimi kožami na področju urada za kontrolo cen v Beogradu (torej na področju države izven banovine Hrvatske). V nobenem primeru ne smejo surovih kož prodati neposredno tvornicam ali obrtnikom, ki predelujejo kože.

Zbiralci surovih kož morajo prodati odkupljene surove kože samo trgovcem na področju urada za kontrolo cen v Beogradu, v nobenem primeru pa ne smejo kož prodati neposredno tvornicam in usnjarskim obrtnikom. Zbiralci tudi ne smejo drug drugemu prodajati surovih kož.

Trgovci s surovimi kožami bodo prodajali surove kože tvornicam in usnjarskim obrtnikom samo na podlagi razdelitve, ki jo bo v smislu te naredbe predpisal urad za kontrolo cen v Beogradu. V nobenem primeru trgovci ne smejo drug drugemu prodajati surovih kož.

Tvornice in obrtniki, ki predelujejo surove kože, smejo surove kože kupiti samo od trgovcev s surovimi kožami in po odobritvi ter po razdelitvi urada za kontrolo cen.

Čl. 2. Mesarski obrtniki, javne, privatne in industrijske klavnice in privatne osebe, ki koljejo živino za lastne potrebe, smejo prodati surove kože, samo po cenah, ki je predpisana v odločbi o maksimiranju cen surovih kož od 6. decembra 1940.

Na kosmatih zaslužiti v višini 10% pri govejih, telečjih in junčjih kožah in 20% pri konjskih kožah, ki je predpisan v točki 4. odločbe o maksimiranju cen surovih kož, imajo pravico samo trgovci s surovimi kožami v nobenem primeru pa mesarski obrtniki in klavnice ali privatne osebe omejenega v prejšnjem odstavku. Trgovci s surovimi kožami bodo dali zbiralcem od svojega kosmatega dobička ustrežajoči del po sporazumu.

Mesarske zadruge, ustanovljene v smislu zakona o gospodarskih združenjih, se bodo smatrale kot zbiralci v smislu člena 1. te zadrage smejo posredovati pri prodaji surovih kož samo za svoje člane. Trgovci s surovimi kožami bodo dali tem zadrugam od svojega zaslužka do 5% za pokritje režijskih stroškov.

Čl. 3. Mesarske zadruge, mesarski obrtniki, javne, privatne in industrijske klavnice ter privatne osebe, ki koljejo živino za lastne potrebe, morajo surove kože prodati v 3 dneh, soljene kože pa v 10 dneh zbiralcem ali trgovcem. Zbiralci pa so dolžni surove in soljene kože takoj izročiti trgovcem.

Trgovci s surovimi kožami so dolžni poleg obvezne mesečne prijave zalog v smislu uredbe o kontroli zalog blaga od 14.

— »Kolo« vabi na dobrodelno prireditve v soboto 22. t. m. v Sokolski dom.

— Otrške boleznj v šolski in predšolski dobi. O tej zanimivi temi predava dr. V. Lebanova v dvorani Ljudske univerze v okviru materinskega tečaja ženskega društva. V gredo 28. t. m. predava dr. Cundrč o tem, kaj naj vedo starši o boleznih ušes, ust in grla.

— Mariborski Turing klub je imel prednočnim pri Orlu svoj redni občni zbor, ki ga je otvoril in vodil predsednik g. Loos. Pozdravil je zastopnika ljubljanske centralne g. Jermanaksa, nestorja turističnih delavcev ravatelj dr. Tomišina in predsednika mariborske Turskoprometne zveze inž. V. Slajmerja. Poleg predsednika so izbrano poročali o marljivem delu tajnika Weis, blaginjak Bergant in inž. Slajmer za nadzorni odbor. Turing klub v Mariboru združuje sedem klubov s 417 članov in 73 člani poimeno. Pri volitvah je bil po večini izvoljen dosedajni odbor s »Putnikom« ravnateljem g. Loosom na čelu. Med drugim bo organiziral Turing klub v novi sezoni tudi skupinske izlete, ki jih bo vodil prof. Baš.

— Na hruski obešena starka. Na Kozjaku št. 83 so našli obešeno 63-letno staro Adelo Eferlovo. Obešila se je na hruski svoja sadojnaka Pokoinica iz zadnjega časa trpela zaradi živčne razkroja in že večkrat nočevala samomor, kar na njo domači zmerom prebrčili. Zda se ti je namerna posrečila Pokoinica so io na pokopališču pri Zornih Kungoti.

— Vlomilci v cerkvi. Pri Sv. Vidi v Halozah so vlomili v tamonjše župno cerkev, kjer so hoteli odnesti monštranco. Toda vlomilski poizkus se je ponavljal in so oblastva zajela nekateri 34-letni Ivana Kocaka. Ki se že deli časa v različnih koprivskih policijskih zaradi številnih vlovov. Njegovemu očetju so na sledu

Ne otežkočajmo uporabe domačih pogonskih goriv

Pod pritiskom izrednih razmer in zlasti pomanjkanja tekočih pogonskih goriv so prišli v skoro vseh evropskih državah predelovalci motornih vozila na pogon s domačimi pogonskimi sredstvi. V številnih državah se niso zadovoljili le s propagando domačih pogonskih goriv za motorna vozila in stabilne motorje, temveč dajejo v ta namen tudi izredne olajšave in celo podpore, kajti predelovanje je draga stvar in so potrebni znatni zneski, če naj bo videlo rentabilno. Tako predelana vozila so drugod oproščena take in davkov, imetnikom se nudijo brezobrestna posojila v višini stroškov za predelavo s dolgoletnimi plačilnimi obroki ali pa celo denarne podpore. Povsod tam, kjer so oblastva poleg propagande prišla s takimi ukrepi, so v kratkem predelali veliko število vozil na pogon s domačimi pogonskimi sredstvi, zlasti na pogon s ogljem in plinom, kar je v teh državah omogočilo vzdrževanje motornega prometa v omejen obsegu, ki je nujen potreben. Kako pa je pri nas?

Ustanovljeni so bili razni odbori s nalogo, da propagirajo domača pogonska sredstva. Navzlic dobri volji pa ti odbori niso dosegli onih uspehov, ki so jih za beležili drugod. Država je sicer izdelala osnutek navedbe, kjer so bile predvidene razne olajšave za one, ki bi svoja vozila predelali na pogon s domačimi pogonskimi gorivi. Toda ostalo je le pri osnutku. Le posamezniki so s lastnimi sredstvi poskušali dobiti tisto, kar v drugih državah podpira oblast. Sedaj pa so za to delo, ki je važno tako v gospodarskem,

pregledu celo kaznovani. S predelavo se je povečala teža vozila. Nadvse pa je krivična v dravski banoki so vezane in se računajo od teže vozila. Nadvse pa je privlačna v dravski bano-

PETROLEJA NI

vinu banovinska trošarina na pnevmatiko, ki predvideva za taka vozila celo 50%, večjo banovinsko trošarino, kakor za ona, ki obratujejo z bencinom, kar pomeni, da so motorna vozila, ki uporabljajo domača pogonska sredstva za 50% višje obremenjena. Dokler ne bo urejeno vprašanje pravičnega obdavčenja nima propaganda za uporabo domačih goriv mnogo smisla, saj ne moremo zahtevati od lastnika vozila, da si poleg še itak visokih stroškov za predelavo vozila, nakoplje še zvišano obdavčenje, in to samo zaradi tega, ker se zaveda, da lekošezna zmanjša predelevala.

Druge so take osebe otežene nagrade, pri nas pa imamo vtis, da je za dobro delo še kaznovano. Želimo bi bilo, da se z novim banovinskim proračunom to vprašanje uredi tako, da bodo dajatev za vozila s domačimi gorivom vsaj znižane na ono stopnjo kakor velja za ostala vozila z pogonom na bencinsko mešanico, če že ni mogoče dajatev za taka vozila znižati.

Nov seznam kontroliranega blaga

Minister za prehrano in prehrano je na osnovi čl. 1. uredbe o kontroli cen izdal s odločbo nov seznam blaga, ki spada pod kontrolo cen. Z objavo te odločbe so prenehali veljati vsi dosedajšnji predpisi, s katerimi je bila kontrola cen razširjena na posamezne predmete. V bodoče bo kontrola cen obsegala samo blago iz objavljenega seznama. Čim bo seznam objavljen v »Službenih novinah«, bo urad za kontrolo cen izdal potrebna navodila. Seznam kontroliranega blaga obsega naslednje predmete:

Živila: moka (pšenična, ržena in koruzna), pšenični in koruzni otrobi, testenine domače proizvodnje vseh vrst in pakirane v vseh vrstah, riž, jedilno olje vseh vrst, svinjska mast za uživanje, kava, surova in pražena, nadomestki kave vseh vrst, čaj tujega izvora, kako v zrnih in prahu, sveže meso, slanina in salo, suhomesnato blago in klobase po seznamu, ki ga določi urad za kontrolo cen, kruh in sladkor.

Obleke in obutev: izdelane moške, ženske in otroške obleke iz tkanin, ki so pod kontrolo cen, kakor tudi posamezni deli, suknje vseh vrst in izdelki iz kože, ki so pod nadzorstvom cen, bombažne in volnene nogavice, bombažno in volneno izdelane moško perilo ter moško, žensko in otroško perilo iz tkanin, ki so pod kontrolo cen, platneno moško, žensko in otroško perilo, bombažne in volnene nogavice vseh vrst telečjega in govejega boka vseh vrst kontrolo cen, obutev iz masne kože vseh vrst, telečjega in govejega boka avšev vrst in barv ter kombinacij teh kož, obutev, izdelana v celoti iz gumijske in kož ter gumijske deli za obutev.

Tkanine in tekstilne surovine: surovi bombaž domačega in tujega izvora, surova ovčja volna (prana in neprana, domača in tujja) bombažna preja vseh vrst domačega in tujega izvora za tkanje in pletenje, umetna preja vseh vrst, volnena preja vseh vrst domačega in tujega izvora, volna in volnena preja za pletenje in vezanje vseh vrst domačega in tujega izvora, sukanec za šivanje vseh metraž razen svilene, molino American vseh vrst in širin, srbsko bombažno platno, izdelano iz predeliva do vključno št. 40 vseh vrst, bombažno platno, beljeno v vseh izdelavih in širinah, gradl vseh vrst, barv in širin, razen gradla za modroce in rolete, kreton vseh vrst in širin, flanelni barhent vseh vrst in širin, suknja za civilne obleke, moško in žensko domačega in tujega porekla, hlače, hubertus vseh vrst, kaneza, oksford in cefir vseh vrst in širin — bombažni ali iz umetnega bombaža ter mercerizirane preje, izdelani popelin vseh vrst, inlet vseh vrst in širin, rute za glavo vseh vrst razen rut iz naravnih in umetnih svile in mako predeliva, klot, serž, podloga za rokave in žepce (vse samo bombažno), juta, surova tkanina iz jute za vreče, konopljenja preja, vreče iz vseh vrst materiala in vseh velikosti, odeje iz flanelne, bombaža, volne, razen iz svile in v luksuzni izdelavi.

Kurjava in razsvetljava: drva za kurjavo, vse vrste premoga, koksa, lignita in briketov, sveče vseh vrst, razen voščenih, električni tok za razsvetljavo, gospodinjstvo in pogon.

Kože in usnje: surove kože, suhe ali so-

Borze

19. februarja

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bilo za vojno škodo pri stalni tendenci popravševanje po 480 (v Beogradu je bil promet po 480.50). Do zaključka je prišlo le v delnicah Trboveljske po 390.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaj: London 174.57 177.77, New York 4425—4485, Curih 1028.64—1038.64. Tečaj na svobodnem trgu: London 215.90—219.10, New York 5480—5520, Curih 1271.10—1281.10. Privatni kliring: Berlin 1772—1792, Solun 38 den.

Curih. Beograd 10, Pariz 7.60, London 16.3250, New York 431, Bruselj 69, Milan 21.70, Madrid 40, Amsterdam 229, Berlin 172.50, Stockholm 102.60, Oslo 98.50, København 83.50, Sofia 4.25, Lisabona 17.2650, Budimpešta 85, Atene 3.00, Carigrad 3.3750, Bukarešta 2.1250.

EFKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 480 den., 4% agrarne 56 den., 4% sevrne agrarne 56.50 den., 6% begluške 85.50 den., 6% dalm. agrarne 82.50 bl., 6% šumske 81.50 bl., 7% stabilizir 97 den., 7% invest. 100 den., 7% Seljeman 102 den., 7% Blair 101.50 den., 8% Blair 107 den.; delnice: Narodna banka 7000 den. PAB 205 den., Trboveljska 390 — 395 (390), Šečera Veli. Bečkerek 700 den.

ljene, in sicer goveje, telečje, junčje, bivolske in konjske, izdelano usnje, in sicer podplatno: usnje, vse vrste krunov, podplatnih delov, vratov in krajinov, masti na kravina, čokolina (pitlingi) in teletina, vratovi, krajinji, goveji in telečji (črni in rjavi) boks, bulboks, nepremočljivi boks, športni boks in ostale vrste nepremočljivega usnja, vse blago domačega izdelka; telečje usnje za podlogo ali razrezano za podlogo, jermenski kruni v kosih, material za strojenje kože, in sicer tanin in čreslovina.

Gradbeni material: strešniki, negašeno apno, cement in gradbeni material po seznamu, ki ga določi urad za kontrolo cen. **Železo in železni izdelki:** palčasto in trakasto železo vseh vrst, betonsko železo vseh vrst in dimenzij, fasonirano železo, vseh vrst, valjana žica, vlečena železna žica, žgana in nežgana kakor tudi pocinkana v klopčih in palicah vseh dimenzij od 1 mm navzgor, bodeta žica in kvadratasta v vsaki izdelavi, bela in črna pločevina, pocinkana pločevina, žbljži iz železne žice od 2 mm navzgor, žbljži iz železne žice od 8, 10, 16, 24 mm in do 150 m dolžine.

Steklo in izdelki iz stekla: okensko steklo, steklo za svetilke.

Elektrotehnični material: podzemski armirani kablji, gola bakrena žica vsake teže, izolirana žica vseh debelin. **Kmetijsko orodje:** seme, umetna gnojila in ostalo, sekire, lopate, krampi, motike, srpi, kose, vile, železne in lesene grablje, železni in leseni plugi za živilsko vprego ter pluzne glave, brane vseh vrst, brizgalnice za trto in sadovnjake, slamozeznice (na ročni pogon), prašilci za trto in deli teh strojev, vrvi, štrange za kmetijsko uporabo, očistilne vsakovrstne seme, lucerna detelja, živilska pesa vseh vrst, umetna gnojila vseh vrst, rafija, modra galica, manila, žvepleni cvet, gumijske povezovanje, maja za sir.

Material za barvanje: firneč, terpentin. **Kavčuki:** surovi kavčuk in izdelki iz kavčuka, naravnega in sintetičnega, regenerirani gumi, stara gumijasta obutev, avtomobilske gume, gume za moroje, kolesa, zunanje in notranje, vseh vrst in dimenzij, vse vrste gumijastih cevi za vodo, alkoholne pljače, bencin, olje, gumijaste pipice, gumijasto lepilo vseh vrst, gumirano platno vseh vrst in barv, termoforji, blazine za bolnike, vrečice za led.

Milo in tehnične masle: mlo za umivanje in pralno mlo, izjemni luksuzno, tehnične masle, loj, kokosovo olje, maslene kisline, žvepleno olje, kolofonija, kostna mas, ribja mas, svinjska mas, ki je neuporabljiva za uživanje, ostale živalske masle in odpadki masle, vsa masna olja rastlinskega izvora, ki se rabijo za izdelavo mila, v kolikor niso pod kontrolo cen kot jedilna olja.

Papir in izdelki iz papirja: zavojni papir vseh vrst po seznamu urada za kontrolo cen, vrečice iz papira, izjemni iz luksuznega papirja, kartoni bel, lesni, rjavi, svili, knjigovodski in rjavi, dvojno setinirani.

Ostalo blago: parafin, kosefir, čisti in mešani, predmeti za hišno uporabo izjemni luksuzna izdelave in za električni pogon.

Beograd. Vojna škoda 480 — 481 (480.50) 4% sevrne agrarne 55.25 — 56, 6% begluške 85.75—86.50 (85.75—86), 6% dalm. agrarne 81 — 81.25 (81.25), 6% šumske 80 den., 7% stabilizir. 98.50 den., 7% invest. 101 den. (101), 7% Seljeman 103 den., 7% Blair 103 den., 8% Blair 109 — 111, Narodna banka 7050 bl.

Blagovna tržišča

Chicago, (19. febr.) Začetni tečaj: pšenica: za maj 79.125, za julij 74.375, za sept. 75; koruza: za maj 60.50, za julij 60.25. — Novosadsko blagovna borza (19. t. m.) Tendence nespremenljive. Oves: baški, sremski in slavonski 415 — 420, Ječmen: baški in sremski 580 — 590, Koruza: casu primerno suha z 22% vlage franko varon ali šlep 216 (za vsak odstotek manj vlage se cena povzra za 4 din); umetno sušena koruza s 14% vlage 25 din bl. Mele (franko varon ali šlep v dunavski banovini): pšenična »Ogg« in »Ogg« 723 70% presejana pšenična moka 358; 85% enotna pšenična moka 382.25; nepresejana pšenična moka 351; presejana koruzna moka ali koruzni zdrob z največ 14% vlage 321; presejana koruzna moka iz časa primerno suhe koruze 250; nepresejana 230; Otrobi (franko varon ali šlep dunavske banovine) ošenični 200; koruzni s kalmi 150 brez kalj 10; Fišol: baški in sremski 640 — 650.

GLAVNA KOLEKTURA
DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE
»VRELEC SREČE«
ALOJZIJ PLANINŠEK
BEETHOVNOVA UL. 14.
javlja izid zrebanja z dne 19. februarja,
V. razreda 41. kola.

DIN 80.000.— št. 51749
DIN 60.000.— št. 65011
DIN 40.000.— št. 33577 64109
DIN 30.000.— št. 28328
DIN 24.000.— št. 48075 89719
DIN 20.000.— št. 54097 91178
DIN 16.000.— št. 26976 89810
DIN 12.000.— št. 31487 67807 83529
DIN 10.000.— št. 15634 23264 42511 47067 99648

PO DIN 8.000.—
5413 26718 41773 50576 72220 82864 93153 93799

PO DIN 6.000.—
2968 9718 15405 18072 30063 60520 74593 83095 83674

PO DIN 5.000.—
288 3053 17201 17405 28200 29774 39007 49744 49797 61103 62114 64281 65555 67764 76040 81035 84850 91762 93948 94845

PO DIN 4.000.—
1491 1998 7067 10851 12769 17072 28144 30021 30218 31710 36611 37067 38969 41443 41702 42438 43678 57697 60175 61460 61726 69252 71249 74503 71352 77332 80701 85969 93384 93683 94973

Nadajte je bilo izrebranih še veliko števil dobitkov po din 1.000.—.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, eventualna pomota ni izključena.

Glavno zrebanje se bo nadaljevalo v Skopju dne 24. februarja in bo trajalo do 6. marca. V tem času je možnost največja zadeti velike dobitke ali premije.

Kupujte srečke, ki so vam na razpolago v glavni Planinski kolekturi »Vrelec sreče«.

Vsi oni, ki so zadelj v kolekturi »Vrelec sreče«, naj srečke takoj predložijo v izplačilo.

Priprave za spomlad

Več rekrutov na vojaških vežbališčih — Ženske nadomeščajo moške v vojni industriji — Wawellova ofenziva se je zakasnila

Angleška vlada pripravlja obsežno ojačenje oborožene sile na vseh frontah, ki naj bi se izvršilo tudi pravočasno pred splošnim nemškim napadom, ki ga pričakujejo za bližnji čas. Ko bo nastopilo pomladno suho vreme, bodo sedanja vojaška vežbališča sprejela lahko

Ko se je vojna razširila na Grčijo, Sredozemsko morje in Afriko, je morala Anglija vzdrževati zadostno število čet doma, skrbeti pa je morala tudi za zadostno število čet in potrebno opremo ljudi na drugih, daljnih frontah. Ker je razpolagala z omejenimi števili vojakov

in z omejeno količino vojnega materiala, je morala dobro paziti, da je ta svoja sredstva razdeljevala samo na najbolj nujne odseke. Londonski vojaški strokovnjaki izjavljajo, da se je ofenziva generala Wawella zamudila za dva meseca, ker so morali del potrebnih pilotov in letal poslati v Grčijo.

trikrat več rekrutov

nego doslej in z nadomestitvijo moških v industriji po ženskah upajo do septembra pripraviti armado sedmih do osem milijonov mož. V vsej prejšnji svetovni vojni je Anglija mobilizirala nekaj manj nego pet milijonov mož, to število pa je po nekkih cenitvah sedaj skoraj dosegla.

Moške nadomeščajo

v industriji z ženskami

že nekaj časa. Deset tisoč žensk in deklet se v posebnih tečajih učijo dela v oboroževalni industriji ter prevzemajo celo dela za gradnjo motornih torpednih čolnov. Ob začetku vojne so vojaške službe oprostile šest do sedem milijonov mož, ker je veljalo njih delo za vojaško važno. To število se je odlej

stalno krčilo.

Marsikateri poklici in dela so iz seznama črtali, za druge so zvišali sprejemno starost in tako je na razpisu armadi že kakšen poldrug milijon mož, ki so bili prej oproščeni. Zgoraj navedeno število se bo po vstopu žensk v službe znižalo gotovo na polovico.

V zimskem času je bilo število vpoklicanih nalašč manjše, toča gradnja novih vežbališč je stalno naraščala. Sedaj pa kličejo

pod orožje nove letnike

in se bo vojska na ta način v kratkem povečala za dva milijona mož.

Prosta ušesa in tilnik

Tako se glasi geslo najnovejše pričeske, za katero je prejel neki berlinski frizer prvo nagrado

Razprodaja na ulici

Kar preostane iz porušeni trgovin v Londonu, nudijo prodajalke mimoidočim za vsak denar

Turška enciklopedija

Prirejena bo po francoskem Larousseu in bo izhajala najmanj deset let

Pred letom dni je zboroval v Ankari literarno-znanstveni kongres pod predsedstvom prosvetnega ministra, pri čemer so se med drugim oclčili, da bodo izdali nov turški slovar prevod islamske enciklopedije v novo turščino in posebno turško enciklopedijo. Od tega zborovanja dalje je družba za raziskovanje turškega jezika pripravljala vse potrebno za izdaj novega slovarja. Literarna fakulteta ankarskega vseučilišča je začela prevajati islamsko enciklopedijo, te dni pa je prosvetno ministrstvo dobilo potrebne kredite za izdaj turške enciklopedije. Komisija, ki se je tvorila z namenom, da pripravi to izdajo, je prosila državnega poglavarja, da bi se to delo imenovalo z njegovim imenom na kar je pristal in tako se bo nova enciklo-

Če še ne veš, zdaj izveš

da je v nezasedeni Franciji prepovedano širjenje letakov, ki povečujejo Anglijo; da je novi bolgarski minister za kmetijstvo Kušev študiral kmetijstvo na Dunaju ter ima Nemko za ženo; da je bila El Agheila v zadnjih napadih skoro popolnoma uničena; da je bil madžarski prosvetni minister Homan v Sofiji promoviran za častnega doktorja bolgarske univerze; da je novi orjaški bombnik »Consolidated Aircraft« dosegel ameriški rekord na poletu do Atlantskega oceana. Vozi se s povprečno brzino 430 km na uro; da je orkan, ki je povzročil zadnje dni ogromno škodo na Portugalskem in v Španiji, razsajal tudi v Maroku; da so v Ameriki začeli izdelovati zrakovplove za kontrolo morskih obal Zedinjenih držav;

da je bila te dni vzpostavljena direktna telefonska zveza med Moskvo in Sahalinom;

da so se na carigrajskih ulicah zaradi pomanjkanja bencina zopet pojavile kočije;

da je v Angliji izšel oklic, ki poziva tudi ženske v letalsko službo;

da gradijo v Rusiji devet novih mest; da je bilo lansko leto v vojnem meteu na francoskem ozemlju uničenih 60.000 hiš, 180.000 pa je bilo močno poškodovanih;

da bodo 1. marca v Italiji ponovno skrbili avtomobilski promet;

da so v Venezueli odkrili nov rudnik živega srebra;

da je umrl najstarejši italijanski novinar Guido Maffei, ki je ućakal 92 let;

da so v Genovi iz ondotne katedrale z veliko težavo odstranili angleško 38 cm granato, ki ni eksplodirala. Odpejali so jo na gumastem vozu ter jo vrgli v morje.

pedija imenovala »Inenijeva enciklopedija«. Obsegala bo štirinajst do šestnajst zvezkov, izhajala pa bo deset do petnajst let. Vodja redakcijske komisije je glavni urednik carigrajskega lista »Jeni Sabah« Jalcin.

Jalcin je povedal te dni neke podrobnosti o novem delu. Velika publikacija bo po njegovih navedbah čisto v znamenju liberalizma 19. in 20. stoletja, na katerega se opira turški duh. Znanstvena podlaga nove enciklopedije bo francoski »Larousse 20. stoletja«. Iz tega velikega dela bodo v skrbnem prevodu posneli vse, kar je mednarodnega značaja in mednarodno zanimivo, razen tega pa bo seveda tudi Orient imel mnogo prostora v turškem delu. Poleg francoske enciklopedije bodo prevzeli tudi material iz velikih enciklopedij Italije in Anglije. Redakcijska priprava bo trajala dve leti, potem izide že prvi zvezek Inenijeva enciklopedija pa naj bi bila samo priprava za še večjo turško enciklopedijo, ki jo bodo izdali pozneje.

Prenosno zaklonišče

Na Angleškem ga dobi zastoj vsakdo, ki zasluži manj nego 350 funtov na leto

V Londonu so začeli razdeljevati novo vrsto hišnega zaklonišča. To zaklonišče ima velikost mize in sestoji iz jekla s poklopno jekleno mrežo. Lahko se da postaviti v sobo in je tako zgrajeno, da vzdrži rušee se zločivce. Notranjost ima dovolj prostora za udoben ležišče.

Novo varnostno napravo so izdelali po izkušnjah, da povzročijo pri letalskih napadih večino ran in poškodb drobci stekla ter zidovje. Vse osebe, ki zasluži manj nego 350 funtov šterlingov na leto, dobe to malo zaklonišče zastoj, drugače pa stane približno devet funtov.

Tretja repatica letošnjega leta

Komet s parabolničnim tirom

Letos dne 24. januarja so odkrili na južni nebesni polobli kot zvezdo drugega reda.

A NEKDOTA

Igralec Ludwig Devrient je prihajal večnoma zelo netočno k skušnjam in včasih tudi k predstavam. V Vroclavu je ta njegova lastnost njegovega tovariša Anschütz zelo jezila. Nekoč je prešla skoraj cela ura, preden je Devrient prišel v gledališče in Anschütz ga je narahli:

»Na tvojem mestu bi jaz sploh ne prišel več!
Devrient mu je odgovoril mirno:
»Ti nimaš pač nobenega čuta dolžnosti v sebi!«

VS AK DAN ENA

»Kaj me ne poznaš več, Pepe? Jaz sem tisti, s katerim si dve leti guli hlače po isti klopi...«

(»Dagens Nyheter«)

Dve lepoticí — mati in hči

Egiptiska kraljica Farida, soproga kralja Faruka, s svojo prvorojenko, princeso Ferial, ki je zdaj stara dve leti

Opustošeni Santander

Vihar je pretrgal vod visoke napetosti in vrgel žico med petrolejske tanke, ki so se vneli

V noči od nedelje na ponedeljek je razsajala nad Španijo in Portugalsko strašna nevihta, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Ob tej priliki je prišlo na več krajih do nesreč s hudimi posledicami. Največja med njimi je bila nedvomno ogenj v Santandru, ki je uničil več sto hiš

in oropal na desettisoče prebivalcev varne strehe nad glavo.

Katastrofa se je začela s tem, da je burja, ki je divjala nad mestom, pretrgala vod visoke napetosti. Žica je padla na petrolejski tank državne monopolne družbe »Campes«. V trenutku so bila skladišča bencina v plamenih. Poročila veljajo, da je ogenj uničil dvesto hiš. Zgoraj je slovita sandanderska katedrala, poleg nje pa še štiri druge cerkve. Vseh ostalih poslopj, ki jih je uničil ogenj, ni mogoče naštet, vendar so med njimi tudi zgrabe finančne direktije, carinarna, tobačna tovarna ter cela vrsta drugih javnih zgradb. V največji trgovinski četrti mesta je zgorelo deset palač do temeljev.

Santander je glavno mesto istoimene province v severni Španiji. Mesto se razprostira ob vznožju dveh hribov ter ima zelo slikovito lego ob Atlantskem oceanu. Dve reki, ki se tukaj zlivata v morje, povečujeta čudovitost pokrajine. Pristanišče v Santandru je globoko in varno ter omogoča, da se v njem zasidrajo tudi največje ladje. Santander šteje skupno okrog 80.000 prebivalcev. Poročila javljajo, da je zdaj med njimi 35.000 ljudi brez strehe. Kako obsežna je škoda, si torej lahko predstavljamo.

Ne poslušaj tujega radia!

Pred sodiščem v Olomoucu se je moralo zagovarjati sedem čeških policistov iz Prostějova, ker so bili poslušali tuje radijske postaje. Šestorica med njimi je poslušala lansko leto češke oddaje oddajnih postaj v Parizu, Londonu in Moskvi, sedmi pa je vesti, ki jih je tu slišal, tudi razširjal. Poslušali so v uradnem prostoru. Dva sta bila oproščena, ostali pa so bili obsojeni na ječo od 18 do 24 mesecev, izgube pa tudi svoja mesta in pravico do pokojnine.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Motiv iz Italijanske Somalije,

katero obliha morje Indijskega oceana

H. Adams:

Daisy in Rosemary

Roman

»Menda se norčuješ iz mene, Rosie? Moj oče je bil Anglež in tudi jaz sem hodil v šolo na Angleškem, naučil sem se čitati in pisati.« Z nasmeškom ji je gledal v oči. »Potem je oče prodal svojo farmo, jaz pa sem prevzel drugo, na zahodu.« Svoobodno, divje življenje, veš, me je mikalo, a zemlja je bila slaba in tako je šla vsa stvar rakom živžgat. Zdaj si pa ti na vrsti, da kaj poveš.«

To bi bilo vsekako zelo težavno, a kratka vožnja je bila končana in Daisy je ušla neprijetni nalogi. Čez nekaj minut sta stala na terasi hotela »Royal«. Gospa v malce kričeči obleki jima je prišla naprot.

»Halo, tetka Amy,« je zaklical Bill. »Tu je naša Rosemary! Zakasnil sem se nekoliko, a sem jo našel baš za časa, da se ni utegnila spustiti v jok.« Daisyji je šinila po glavi nenadna misel: kaj, če bi povedala nepriljubljenemu mlademu človeku da ta, ki jo je poljubil, ni Rosemary in da se je ves čas ona norčevala iz njega, ne on iz nje? A tetka Amy je dokončno pregledala to izkušnjo.

»Tako vesela sem, da te spoznam, deklet,« je rekla z mehkim, nekoliko trudnim glasom. »Daj, da si te ogledam!« Gospa Carterjeva je položila Daisyji roke na ramo in jo resno, a prijazno pogledala.

»Da, nekoliko me spominja moje sestre Maryje, a najbolj podobna si pač menda svojemu očetu...«

»Vsi so zmerom tako trdili,« je Daisy boječe odgovorila. Njeno dejanje se ji zdaj ni zdelo več tako slabo kakor prej, ampak bolj nekakšna razburiljava igra.

»Na moč lepo je, da te po vseh teh letih resnično vidim pred seboj,« je rekla tetka Amy. »Te vožnja ni zelo utrudila? Bill, naroči čaj za nas vse na teraso. Ti, Rosemary, pa pojdeš zdaj z mano, tvoja soba je zraven najinih. Toliko si imava povedati...«

Pri čaju se je seznanila s stricem Doranom, doleim, subim, malce naglušnim gospodom, ki si je vidno prizadeval, da bi bil z njo ljubezniv. Tudi z malčkom in njegovima strežnicama so Daisyjo seznanili. Doran mlajši je bil predrážesten možček, nekoliko majhen za svojih petinajst mesecev, toda priazen in zaupljiv. Videti mu je bilo, da se v Daisyjinem naročju prav dobro počuti.

Razgovor ni bil tako težaven, kakor je Daisy izprva mislila, da bo. Seveda so ji zadajali mnogo vprašanj o Rosemaryjinem življenju. Daisy je lahko odgovarjala nanje brez zadrege. Kadar pa so postala vprašanja prenatlačna, je spejala pomenek drugam in jela sama izpraševati, kako je bilo s poizkušeno ugrabitvijo malega Dorana. O tem predmetu se nista gospod in gospa Carterjeva nikoli naveličala govoriti. Prva mučna ura je kaj hitro minila in niti najmanjša dvoma ni bilo, da je nečakinja našla v krogu Carterjeve rodbine nad vse priščen sprejem. Nobena senčica

sumnje ni zatemnjevala Daisyjinega neba — in vendar je še tisti večer majhen pripetljaj opomnil Daisyjo, da mora paziti, kaj reče in kaj stori.

Po jedi so šli v enega izmed kazinov na ples. Bill je plesal z lahkoto, čeprav je bil dolgin. Tudi gospod Carter se je enkrat ali dvakrat zasukal, teta Amy pa je gledala in uživala.

Vsi so enodušno občudovali Daisyjino izvrstno plesanje in dekle je jelo zbujati pozornost. Neki grof Froisset, ki so se bili Carterjevi šele rrejšnji dan seznanili z njim, se je dal Daisyji predstaviti in jo je poprosil za ples.

Bill je zal mož in pravi moister v ume'nosti dvorjenja. Med plesom se ji je dobričal na vse načine.

»Oh, mademoiselle,« je šepetal, »poezija gibanja vam je prirojena. Le malo angleških deklet zna tako plesati k'kor vi. Čutim, da pozabljam ves svet, ko vas držim v naročju.«

»Čudovito plešete,« mu je z nasmeškom odgovorila Daisy, »a jaz imam nič koliko stvari, ki moram misliti nanje.«

»Na kaj morate misliti?« je vneto vprašal. »Na vsa tista dekleta, ki ste se jim že takisto dobričali, kakor zdaj meni.«

»Oh, mala miss, strašno ste okretni... ne, okrutni sem hotel reči. Nikoli v svojem življenju še nisem srečal bitja, ki bi bilo tako krasno kakor vi, hkratu pa tako trdosrčno.«

Vse to je bilo seveda kaj zabavno in Daisy je uživala sleherni trenutek svojega pomenka s tem Francozom. Bill pa nikakor ne. Vedoč, da se z njim kot plesalec ne more kosati, je počakal, da

je godba prenehala, ter povabil Daisyjo, naj gre z njim v igralne dvorane.

Vse ruletne mize so bile zasedene. Nekaj trenutkov sta opazovala napete obraze igralcev, brnečo slonokoščeno kroglo ter enakomerno izplačevanje in pobiranje dobitkov in izgub...

»Oskrbim ti nekaj igralnih znamk,« je rekel Bill.

»Kam naj jih stavim?« je vprašala Daisy, ko ji je prinesel pest igralnega denarja.

»Po navadi stavi vsak najprej na svoja leta,« je Bill odvrnil.

Vzela je največjo svojih igralnih znamk — zelena je bila in prečudno lepa — ter jo položila na številk 20. V zasopli napetosti je spremljala vrtenje kolesa in poizkuse drobne krovlíce, da bi našla prostorček, kjer bi se umirila. Nazadnje — 20! Krogla je resnično obležala na številki 20.

Bill se je nagnil čez mizo in pobral dobiček, petintridesetkratni znesek stave. Mnogo radovednih oči se je ustavilo na mladi dvojici. Nato je Bill dejal:

»Teta Amy je pravila, da ti je ravno ena in dvajset let... menda se je zmotila.«

Daisy je zardela. Saj je bilo res: Rosemary je imela ena in dvajset let, ona pa samo dvajset. Takšne pogreške ni smela več napraviti. Dekle mora vendar vedeti, koliko let ima! Hitro se je zbrala.

»Seveda mi je ena in dvajset let. Kaj sem stavila napačno številko? To je bila res srečna pomenka! In kaj poizkusiva zdaj? Koliko let imaš ti?«

»Devet in dvajset.«

